№ 160 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

ראַדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּעטרוסקאַדער 16.
טעלעפאָנען: פון ראַדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג | 12 lipca 1927 r. | דינסטאָג, י"ב תמוז תרפ"ז

סיים וועט נאכאמאל בעטראכטען דאס געזעץ וועגען פונאנדערלאזן זיך לויט אנ'אייגענעם בעשלוס.

סענאט מאכט אויסבעסערונגען צום געזעץ

וועגען פונאנדערלאזען דעם סיים לויט אנ'אייגענעם בעשלוס.

וואַרשאַ, 11. יולי. (פאַט) אויף דער רעגירונגער זיצונג פון דער פאַנסטיטוציע קאמיסיע בײַם סענאַט און בעטראַכט געוואָרען דער געזעץ וועגען דעם, אז דער סיים זאָל האָבען דאס רעכט זיך פונאנדערצולאָזען לויט אנ'אייגענעם בעשלוס.

די קאמיסיע האט צוגענומען אנ'אויסבעסערונג, אז דער סיים קאן נאר דאן זיך פונאנדערלאָזען לויט אנ'אייגענעם בעשלוס, אויב דער סענאַט וועט אויך מסכים זיין דערצו.

דער פּראָעקט מיט דער אויסבעסערונג וועט אויפגעטראָגען צו בעטראַכטונג אויפ'ן פּלענום פון סענאַט און אויב די אויסבעסערונג וועט אָנגענומען, וועט דער גאַנצער פּראָעקט צוריקגעשיקט ווערען נאָכאַמאָל צו בעטראַכטונג און סיום.

א נייע וועלט-מלחמה וועט אויסברעכן אין 15 יאָהר ארום.

דאס וועט זיין אַ מלחמה פון אַלע גענען אַלע, אפילו פרויען און קינדער וועלען זיך בעטייליגען אין די שלאַכטען.

לאָנדאָן, 11. יולי. (סב.) „וויקלי ריכטער" ברענגט אַ גשפּרעך מיט'ן מאַרשאַל פאָש.

מאַרשאַל פאָש האָט אַרקלערט, אַז ער גלויבט נישט אין אויפגעגעבן שלום. ער אין אַן דער מיינונג, אז אין אַ יאָהר 15—20 וועט אויסברעכען אַ נײַע מלחמה, אויב עס עלען נישט אומגעראַנגעטען ווערען צו בעזייטיגען די שטרעבונגען נאָך רעוואַנזש. די מלחמה — זאָגט מאַרשאַל פאָש — וועט זיין אַנ'אמתע וועלט-מלחמה אין עס וועלען זיך אין אויהר מיליאָנען די גאַנצע משפּחות, אפילו פרויען און קינדער אין קאָרב בל וועט די מלחמה געפיהרט ווערען אין דער לופט. מען דאַרף אָפּער האָפען, אַז די מלחמה וועט נישט זיין אַזוי גרויזאַם, ווי די פריערדיגע מלחמה, ווײַל עס וועלען בײַ דאַן געפונען ווערען נײַע פערהינדערונגס-מיטלען געגען די אַטאַקעס פון דער לופט און פון די גאַזען.

מען רייסט זיך נאָך אַלץ ארום

וועגען די בטנקלעך אין וואַרשאַווער מאַגיסטראַט.

וואַרשאַ, 11. יולי. (פאַט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון וואַרשאַווער שטאַט-ראַט זענען אויבערגעלוועגט געוואָרען די פרוף פון נײַ-געוואַהלטען פּרעזידיום און וויצע-פּרעזידיום, און זיי נעמען אַן דעם אַמט מיט'ן תנאי, אַז אין פאַל וועלן זיי וועלען דעמיסיאָנירען, זאָלען זיי זיך קאָנען צוריקקהרען אויף זייערע אַמטען, וואָס זיי האָבען פערלאָרען מיט בײַ אַצט. דערנאָך האָט דער פּרעזידיום אויבערגעלוועגט אַ דעקלאַראַציע וועגען דער מעמונקטיט.

דער פּונקט וועגען ערגענצונגס-וואַרלען און שטאַט-פּרעזידיום אין אַראָפּגענומען געוואָרען פון דער טאָג-אָרדנונג. צוליב די געוואַלדיגע חלוקי-דעות אין הייסע וכ-חים צווישען די פּולסודטשיקעס, „קאַפּס" מיט'ן פּרעזעס יאַווראַווסקי וועגען די אַמטען און פּרעזידיום פון מאַגיסטראַט זענען די ווייטערדיגע פּונקטען פון סדר-היום נישט בעטראַכט געוואָרען. די פּולסודטשיקעס האָבען געפאָדערט, אַז אויגער פון די פ.פ.ס.'ישע וויצע-פּרעזידיום פון מאַגיסטראַט זאָל זיך אָפּזאָגען פון זיין אַמט און אויף זיין אָרט זאָל געוואָהלט ווערען אַ פּולסודטשיק. די זיצונג האָט זיך פערצויגען בײַ שפּעט אין דער נאַכט און צו קיין הסכם איז נישט געקומען.

די נאַכפאָלגענדע זיצונג פון שטאַט-ראַט קומט פאָר דאָנערשטאָג.

גרויסער זיג פון בראַטיאַנו'ס אַנהענגער

ביי די וואַהלען צום רומענישען סענאַט.

בוקאַרעשט, 11. יולי (פאַט) די ליבעראַלען האָבען אָפּגעוואַהלען אַ גרויסען נצחון בײַ די וואַהלען צום רומענישען סענאַט. פון דער אַלגעמיינער צאָהל 115 מאַנדאַטען האָט די ליבעראַלע רעגירונגס-פּאַרטײַ, בעקומען 96 מאַנדאַטען. די פּויערישע נאַציאָנאַלע פּאַרטײַ 17 מאַנדאַטען און די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען 2 מאַנדאַטען.

דערטרונקען געוואָרען א דייטשער אדמיראל.

בערלין, 11. יולי (פאַט) שבת איז בײַם באָדען זיך אין באַלטישען ים, דערטרונקען געוואָרען דער געוועזענער אדמיראל נאָך. דער דערטרונקענער האָט מיט בעוואוסט געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אין דער שלאַכט בײַ סקאַגעראַק בעת דער גרויסער וועלט-מלחמה.

ארעסטאנט בעגעהט זעלבסטמארד

אין סאַבינעם פון אויסאַרשונגס-ריכטער.

פּוזיזשע, 7. יולי (א.ת.) דער חונגער אַנטוואָיגער ד"ר ברוקער איז הייגט בײַם אויכערגשוועהנליכע אומשטענדען בעגאַנען זעלבסטמאָרד.

ד"ר ברוקער איז הייגט אין דער פריה געוואָרען אַרשטאָרבען און צוגעשטעלט געוואָרען אין רשות פון אויספאַרשונגס-רעכטער. בעת דער אויספאַרשונג און קאַפּ.-נעט פון אויספאַרשונגס-ריכטער, האָט ד"ר ברוקער אַרויסגענומען פון דער טאַש אַ פלעשעלע ציאַנקאַלי און עס אויסגעטרונקען. עס איז אויהם אָבער געלונגען אָפּצוראַטעווען. און דער טאַש פון'ם זעלבסטמאָרדער האָט מען אויף געפונען אַ רעוואָלווער. צוזאַמען מיט ד"ר ברוקער איז אויך אַרעסטירט געוואָרען דער אַפּטויסער רוואַרזשאַנסקי.

דער פעראייז „מחזיקי חולים"

קילינסקי 120, טעל. 52-65

שעלט מיט, אז מאָנטאָג, דעם 18. יולי קומט פאָר

אנ'אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת „מחזיקי חולים"

מיר בעטען זעהר, אַז די סימפּאַטיקער-יגס און די יוגעגד זאָלען זיך פאָרשטעלען אין מיטהעלפען צום ערפאָלג. פון ערפאָלג פון אָפּצייכנונגס-טאָג איז אָנגעהענג דאָס שטרעבען פון דער פערוואַלטונג די ערעפנונג פון אַמבולאַטאָריום. פערשרעבען קען מען זיך אַ גאַנצען טאָג ביז 10 אָוועגד. בעמערקונג: מיר בעטען די נעזהרטע דאַמען, וואָס האָבען ערהאַלטען אַ אינלאַדונג צו קומען הייגט דינסטאָג, ד. 12. יולי, 8 אַ זייגער אָוועגד אין לאָקאַל פון פעראיין.

די פערוואַלטונג.

3 מאַרגען לאַנד מיט בוימער

פרישווערט צו פערקויפען. געלעגען אין שאָנסטער און גענזוגעסטער בעגען מיט לאָדז, מיט טראַמוואַי-מערבינדונג געאָהנגענע מער חערליכע זומער-וואוינונג, סאַנאַטאָריום, פענסיאָנאַט א. ז. וו. פעלעמען, שפּייז, לאָדען א. ז. וו. אין דער גאַהענטסטער נאָכבאַרשאַפט. דאָס גרונדשטיק קאָן צוליב זיין גינסטיגער געגענדאַפּשער לאַגע (ליגט צווישען 2 וועגען און האָט 3 פראָנטען) געשטעלט ווערען אין 12 קלענערע גרונדשטיקע. אָפּערטען פאָר „12" אָנצוגעבען אין רעדאַקציע „לאָדזער טאָגעבלאַט". 2828

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז געשטאָרבען מיין געטרייער מאַן, אונזער הייסגעליבטער טאַטע, שוויגער-טאַטע, גרויס-טאַטע, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ"ע **ליוב** (ב"ר מאיר ז"ל) **אבבע**

איז עלטער פון 51 יאָהר.

די לוי' קומט פאָר היינט דינסטאָג, ד. 12 יולי 1927 2 אַ זייגער נאָכם. פון ערויער-הויז, קאַשטשעלנע 3, וועגען וואָס עס שטעלט מיט אין גרויס צער, די אין שמערן ערויער

פערבליבענע פאַמיליע.

דער פעראייז „מחזיקי חולים"

קילינסקי 120, טעל. 52-65

שעלט מיט, אז מאָנטאָג, דעם 18. יולי קומט פאָר

אנ'אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת „מחזיקי חולים"

מיר בעטען זעהר, אַז די סימפּאַטיקער-יגס און די יוגעגד זאָלען זיך פאָרשטעלען און מיטהעלפען צום ערפאָלג. פון ערפאָלג פון אָפּצייכנונגס-טאָג איז אָנגעהענג דאָס שטרעבען פון דער פערוואַלטונג די ערעפנונג פון אַמבולאַטאָריום. פערשרעבען קען מען זיך אַ גאַנצען טאָג ביז 10 אָוועגד. בעמערקונג: מיר בעטען די נעזהרטע דאַמען, וואָס האָבען ערהאַלטען אַ אינלאַדונג צו קומען הייגט דינסטאָג, ד. 12. יולי, 8 אַ זייגער אָוועגד אין לאָקאַל פון פעראיין.

די פערוואַלטונג.

Od 150-ciu lat znana

w pierwotnej jakości - nabyć można znowu we wszystkich odnośnych sklepach.

Zakłady Przemysłowe w Nieżychowie
S. z. o. p.
fabrykacja surogatów kawowych „Hauswalda".

Dr. med. Ł. Pikielny
ספּעציאַליסט פאַר גורען- בלאַז- און אויריען-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 4—7 נאָכם.
גאַווראַט 8. — טעל. 90-19.

Dr. M. Goldfarb
זאַוואַדזקאַ 18. טעלעפאָן 19-53.
הויט-, האָר- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—12 פאַרם. און 5—8 אָוועגד.
פאַר אינגאָמיטעלסע — פּרייזען אָרמענע

Dr Prybulski
זאַוואַדזקאַ 1 — טעלעפאָן 25-38
הענערישע האָר און הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוועכע,
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל) און רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 דאַמען אַוו. און 4—8; פון 4—5.

Dr. Z. Rakowski
ספּעץ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפ. 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אָן אין לעסניצע זגערזשער 17 פון 80 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכם. 1016

Dr. med. Grzegorz Rosenberg
Gdańska 44, tel. 24-44
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציאַליסט פאַר
מאָגען-, קישקעס- און לעבער-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 8½ — 9¾ און פון 5½ — 7 אָוועגד
זונטאָג פון 9 ביז 11. 2783

Dr. med. Feldman
פרויען-אַרצט און אַקושער
נעמט אָן פון 6½—3½
Cegielniana 46, tel. 32-88.

טעגליך פאַקעס-זעצער
הי אויך מיט שוויאַדעסטעס
St. Felczer
B. JOSKOWICZ
פולנאַצנאַ 4 Północna טעל. 41-86
נעמט אָן טעגליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאָכם.

Dr. med, H. Lubicz
צענעלניאַנאַ 43. — טעל. 41-32
אין צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, מענערישע און מענער-שוועכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5 —8 אָוועגד.

יודישער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
פאַמאַרסקאַ 18.

זונטאָג, דעם 21. אויגוסט ווערט איינגעגעבען דורך דעם
הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"

אגרויסע גארטען-פערוויילונג

מיט אַ אויסערגעוועהנליך רייך פּראָגראַם. **וואָס לאַדז האָט נאָך נישט בעוויזען צו זעהן.**

פּאַרק-העלענאָוו.

געוויערס אין די ווייטערע אַנאַנסען.

בילעטען צום פּרייז פון 1.50 און —.1 זלאָטי צו בעקומען אין פעראיינס-קאַנצעלאַריע, פּאַמאַרסקאַ 18, טעגליך פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אָוועגד.

שטיצט די אומזיסטע קור!

די פערוואַלטונג.

פראנצויזיש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען
זענען איז דער לעצטער מינוט איבערגעריסען געווארען.

דייטש-פראנצויזישע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען איבערגעריסען געווארען.

פאריז, 11. יולי. (אטע) דער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער האט ערקלערט, אז דייטשלאנד איז שולדיג אין די פלוצלונג'דיגע ענדערונג, וואס איז אריינגעטרעטען אין די פראנצויזיש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען, וואו עס האט שוין געהאלטען ביים אונטערשרייבען א האנדעלס-טראקטאט. „פטי פאריזיען" שרייבט, אז דער פראנצויזישער פראיעקט פון אפמאך איז שוין געווען גרייט. אין דער לעצטער מינוט האט אבער די דייטשע דעלעגאציע רעדהאלטען פון דייטשלאנד נייע אנשטרוקציעס און ארויסגעשטעלט נייע פאדערונגען. די פראנצויזישע רעגירונג האט דאן אפגעהאלטען א בעראטונג, וואס האט געדויערט פון שפעט אין דער נאכט. עס איז בעשלאסען געווארען די ניי-געשאפענע סיטואציע. דערנאך האט דער האנדעלס-מיניסטער, באקאנאווסקי, ערקלערט דער דייטשער דעלעגאציע, אז די פראנצויזישע דעלעגאציע פאר אפלע-גען די ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען ביז אויף דער דייטשער רעגירונג. „פטי פאריזיען" שרייבט, אז דייטשלאנד וויל אויסנוצען די לאגע פון דער פראנצויזישער רעגירונג, וועלכע האט נע וואלט פארשטעלען דעם פארלאמענט א פראוויזאריום פון בארושעם נאך פאר די זומער-פעריען, וואס הויבען זיך אן אין פראנקרייך דעם 14. יולי.

דייטשלאנד פערפעסטיגט זיך אויף דער ניו-יארקער בערזע.

בערלין, 11. יולי (פאט) די וואלף-אגענטור מעלדעט פון ניו-יארק, אז דארט איז געגרינדעט געווארען א באנק אונטער'ן נאמען „דזשערמען טראסט קאמפאני" מיט א קאפיטאל פון 3 מיליאן דאלאר. די באנק וועט האבען דעם ציל צו פערפעסטיגען די פינאנציעלע בעציהונגען צווישען דייטשלאנד און אמעריקא.

סאוויעטען פערשטארקען די שמירה ביי דער פוילישער גרעניץ.

בערלין, 11. יולי. (פאט) די בערלינער פרעסע ברענגט א ידיעה, וואס זאל זיין דערהאלטען געווארען פון ווארשא איבער פאריז, אז עס קומט פאר א איבערגרופירונג פון די סאוויעטישע מיליטער-אפטיילונגען ביי דער פוילישער גרעניץ, און אז די סאוויעטישע מאכט האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו פערשטארקען די שמירה ביי דער גרעניץ, פרי נישט צו דערלאזען, אז די קאנטער-רעוואלוציאנערען זאלען קאנען אריבערלויפען די פוילישע גרעניץ.

ביולעטין פון דער פוילישער טעקסטיל-אינדוסטריע אין דער פראנצויזישער שפראך.

קראקא, 11. יולי. (פאט) די קראקאווער האנדעלס-קאמער קאמוניקירט, אז אין די נאהנטסטע טעג וועט ערשיינען אין דער פראנצויזישער שפראך א ספעציעלער ביולעטין פון דער „שטענדיגער פרובען-אויסשטעלונג" ביים קאנסולאט אין גאליץ. דער ביולעטין וועט זיין געווידמעט דער פוילישער כעמישער און טעקסטיל-אינדוסטריע. די פאבריקאנטען פון די דאזיגע אינדוסטריען קאנען צו-שיקען זייערע אדרעסען, וועלכע וועלען אפגעדרוקט ווערען אין ביולעטין.

רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען אין דער לאדזער סביבה.

זגירזש, (טעלעפאניש) דער רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען אין זגירזש איז פאלגענדער: דייטשע ארבייטס-פארטיי — 2 מאנדאטען, פ. פ. ס. — 3 מאנד., נ. פ. ר. (רעכטע) 1 מאנד. „בונד" און פועלי ציון — 0 נ. פ. ר. לינקע — 5 מאנד. דייטשע פראגרעסיוון 1 מאנד. כ. ד. 1, נ. ד. 7, ציוניסטען 1, ערזשעדניקען — 2. אבגעגעבען די שטימען האבען 70 פראצענט פון די וועהלער.

* * *

בזשעזשין, (טעלעפאניש) די רעזולטאטען פון די וואהל- בעטייליגטע האט אויסגעמאכט 75 פראצ. פון אלע וואהל - בערעכטיגטע מאנדאטען האבען בעקומען: פ.פ.ס. — 5. דייטשען — 1, לינקע פועלי-ציון — 1. פראגרעסיווע פוילישע ליסטע (רעכטע) — 8, יודישע הויז-ווירטען — 1, יוד. האנדווערקער 4, אגודה — 2, סוחרים - קרעמער — 1, ציוניסטען — 1.

* * *

טומאשאוו, (טעלעפאניש) דער רעזולטאט פון די היגע שטאט-ראט וואהלען איז פאלגענדער: נאציאנאלער בלאק 4 מאנדאטען, ענדעקעס 6. פילסודסקיסטען 2 מאנד. פ. פ. ס. 0.

צו א פינפטען מאנדאט האט געפעהלט דעם נאצ. בלאק סך הכל 7 שטימען עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז 31 יודען האבען אפגעגעבען זייערע צעטלען און אזוי ארום אומיטש געמאכט איין יודישען מאנדאט, וואס עס האבען בעקומען די ענדעקעס.

גרויסער יודישער נצחון ביי די שטאט-ראט-וואהלען אין ולאצלאוועק.

ולאצלאוועק, 11. יולי (ר. ח.) דא זענען פארגעקומען די וואהלען פון דער 5. קוריע צום שטאט-ראט. עס זענען אויסגעוועהלט געווארען 6 יודען, 2 פאליאקען און 2 אוקראאינער. אלס קאנדידאטען זענען געוועהלט געווארען 4 יודען, 1 פאליאק און 1 אוקראאינער.

גענעראל שיקארסקי אויפ'ן פראצעס פון גענעראל זשימיערסקי.

ווארשא. 11. יולי. (טעלעפאניש) אויף די היינטיגע געריכטס-פערהאנדלונגען פון גענ. זשימיערסקי'ס פראצעס זענען איינגעהערט געווארען א גאנצע רייהע עדות. צום ערשטען האט מען אויסגע-הערט די גבית-עדות פון גענ. פרעמיער און קריגס-מיניסטער גענ. שיקארסקי.

גענ. שיקארסקי האט געזאגט, אז און דער צייט, ווען ער איז געווען קריגס-מיניסטער, האט ער זיך אויסגעארבייט א מיינונג וועגען דעם אנגעקלאגטען גע-נעראל, וועלכע ער האט נישט געהאלטען פאר קיינעם. ער האט איהם געהאל-טען פאר צו יונג אויף אזא פעראנט-ווארטליכען פאסטען, וואו עס פאדערט זיך א גרויסע ערפאהרונג און א טיפע פערשטענדניש פאר דער קריגס-אינדוס-טריע. גענ. זשימיערסקי האט אבער די דאזיגע מעלות נישט בעזעסען. ער איז אבער געווען זעהר ענערגיש און גאנץ אינטעליגענט געארבייט אין דער ארמי-נאציע, וועלכע האט געפֿיהרט אונטער זיין אנפֿיהרונג.

אלס פרעמיער-מיניסטער האט איך אין זיין צייט בעקומען אנ'אנפראגע אויף גענ. זשימיערסקי וועגען די טומפארווי-כען אין די גאז-מאסקעס. איך האב אונ-טערגענומען אנ'אויספארשונג צו בעי-לייגען דעם ענין. פונו לפינו האב איך דערמיטאנירט אין דער ווייטערדיגער גאנג פון דער אויספארשונג איז מיר אונבע-קאנט.

דערנאך האט מען אויסגעהערט דעם עדות קוויעטשינסקי, רעדאקטאר פון צענטראל-ארגאן פון די נ.פ.ר. „גלאס פראוודזיוועגא". ער איז דער איינציגער עדות, וואס האט זעהר שטארק געלויבט דעם אנגעקלאגטען. דער עדות ערקלערט, אז ווען ער איז געווען אין יאהר 1924 די שפאלטונג און נ.פ.ר., האט דער לאדזשער דעפוטאט וואשקעוויטש דער-צעהלט דעם עדות, אז דעם פאפיעל איז אין א זעהר קורצער צייט רייך גע-ווארען און געמאכט א פערמעגען. ער האט זיך געקויפט א פאלווארק, געשלייפט זיך עלעגאנט און זעהר אפט געהוליעט מיט'ן גענ. זשימיערסקי א. א. וו. דער עדות האט דאן אנגעהויבען אויספאר-שען דעם ענין און ער האט איינגעזעהן, אז וואשקעוויטש'עס ווערטער זענען נישט אמת. אז דאס איז נישט מעהר ווי רכי-לות, ערקלערט דער עדות, האט איך זיך איבערצייגט זייענדיג איינמאל צוזאמען מיט פאפיעל'ן און גענ. זשימיערסקי'ן אויף א באל. איך האב זיך צו זיי גוט צוגעקוקט און געזעהן, אז... זיי טרינ-קען זעהר ווייניג ביים באלעט.

דער עדות לויבט זעהר שטארק דעם פאפיעל און ערקלערט, אז אלץ, וואס מען רעדט וועגען איהם, איז לוי-טער שקרים.

דער פראקוראר שטעלט דעם עדות א גאנצע רייהע פראגען. דער עדות ווערט מבולבל און ענטפערט: איך פערשטעה נישט.

דער פראקוראר רוזינסקי מאכט ארויס א פארשלאג צו שטעלען דעם עדות צו א קאנפראנטאציע מיט די אנדערע עדות, וועלכע האבען געגעבען וויים נישט די זעלבע ערקלערונגען, וואס דער. קוויע-טשינסקי. דאס געריכט האט דעם פאר-שלאג פון פראקוראר אנגענומען.

„וואס פאר מלוכה-פערטיידיגונג" אין סאוויעט-רוסלאנד.

מאסקווא, 11. יולי. (פאט) אין גאנץ רוסלאנד האט זיך געלאזען אנגע-הויבען די „וואך פאר דער מלוכה-פער-טיידיגונג". אין צוזאמענהאנג דערמיט האט ריקאוו געשריבען אין „איזוועס-טיא", אז די „וואך פאר פערטיידיגונג" דארף זיך אנהויבען מיט א געוואלדיגער מסירת נפש און אנגעשטרענגטער ארבייט, וואס דער פראלעטאריאט פון גאנ-צען לאנד דארף ארויספיהרען יעדען טאג, כדי צו פערזיכערן די מלוכה און די סאציאליסטישע ארדנונג פון א נייע מאהר.

גמנסיה לנערים
של
יצחק קצנלסון
Gimnazjum Męskie I. Kacenelsona
Cegielniana 28, tel. 51-79.
שילער ווערען אנגענומען טעגליך פון 9—2 פארט. און 4—6 נאכמ.
ביים איינשרייבען דארפען מיטגעבראכט ווערען א מעטריקע און א פאקען-שיין.
עס ווערען אויך אנגענומען קינדער פון 4 ביז 6 יאהר אין אונזער ערשטען גן-ילדים (פרעבעל-שולע).
די דירעקציע.

אלעקסאנדערער רבי שליט"א
הייסט תהלים זאגען פאר'ן ארעסטירטען לובאווישער צדיק.

דער ארעסט פון לובאווישער רבי'ן אין סאוויעט-רוסלאנד און די גזרה איהם צו פערשיקען אין איינער פון די צענ-טראלע רוסישע גובערניעס, האט ארויס-גערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג אין אלע קרייזען פון דער יודישער בעפעל-קערונג אין פוילען. א בעזונדערס שווע-רען איינדרוק האט דער רושם האט די ידיעה געמאכט אין די רבי'שע הויפען, וואו מען איז זעהר שטארק בעזארגט וועגען גורל פון לובאווישער רבי'ן.

דער אלעקסאנדערער רבי שליט"א וועלכער איז נעכטען אונטער געווען אין לאדז, האט דורך אונזער צייטונג געבעטען, אז די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין לאדז צו זאגען תהלים אין די שטיבלעך און בתי-מדרשים פאר'ן לעבען פון לו-באווישער רבי'ן. דער ארעסטירטער רבי הייסט: יוסף יצחק בן שרה שטער-נא.

לאדזער פייערלעשער האבען נישט קיין מזל.
ווידער אמאל נישט בעקומען דעם פערדינטען פריז.

(ג) פערגאנגענעם שבת איז און אונ-זער שטאט פארגעקומען א קאנקורס צווי-שען די ווארשאווער און לאדזער פייער-לעשער אויף דעם טיטעל פון פוילען'ס ערשטע פייערלעשער-מייסטער. אין דער אנוועזענהייט פון א ושורי, וואס איז בעשטאנען פון די לאדזער און ווארשאווער פייערלעשער-קאמענדאנטען, אינספעקטא-רען און רעפרעזענטאנטען פון יעדער מאכט, האבען די פייערלעשער פון ווארשא און לאדז, געמאכט אויפ'ן פלאץ פון פאזנאנסקי'ס פייערלעשער די איבונגען פון שפרינגען פון 3-שטאקיגער הייך, פון אן צופלאצען זיך אין א רעטונגס-זאק א.א.וו. דערביי האבען די לאדזער פייער-לעשער געשלאגען דעם רעקארד.

אין זשורי איז אבער געקומען צו א שארפען מיינונגס-אויסטויש וועגען בעי-שטימען דעם טיטעל פון פוילען'ס ער-שטע פייערלעשער-מייסטער. דערביי האט בען די ווארשאווער גע'טענה'ט, אז עס וועט זיין א קאמפראמיטאציע פאר דער רעגירונג, דאס דער פריז זאל געגעבען ווערען לאדז.

אין רעזולטאט איז לאדז „מאראני-זירט" געווארען און דעם פריז האט מען בעשטימט פאר די ווארשאווער פייערלע-שער.

די לאדזער אפעלירען אויף דעם פסק-דין פאר א ספעציעלער קאמיסיע. די קאמיסיע זאל ארויסגעטראגען ווערען מארגען, מיטוואך.

די בעלי-הבתים זענען אויף זומער-וואוינונג
און גנבים לעדיגען אויס זייער דירה.

(§) זונטאג, בעת י. ראזענבלום (גראנ כטא 12) איז ארויסגעפאהרען אויף זו-מער-וואוינונג, — האבען זיך גנבים אריינגעקריגען אין זיין וואוינונג און צו-גע'גנב'עט זילבערנע חפצים און מלבושים אין ווערט פון 30 טויזענד זל.

אפעלאנגען פון דער מאי-איבערקעהרעניש
גע'משפט געווארען פאר העצען, צו ענטוואפנען די פאליציי.

(אי) פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט איז נעכטען געשטעלט געווארען צום משפט א געוועזענער יוזעף ווענגלעווסקי, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען פאר אנטיילנעמען אין אנפאל און ענטוואפע-נען פאליציי אין די שטורם-טעג פון חודש מאי אין 1926.

דעם 14. מאי פ. י. איז ווענגלעווסקי געשטאנען ביי זיין קרעמעל צוקערלעך אויפ'ן מארק. ווען א מחנה האט זיך גע-לאזט צום 13. קאמיסאריאט אין לאגינ פרי צו ענטוואפענען די פאליציי — האט דער אנגעקלאגטער אונטערגעהעצט דעם המון צו דער דאזיגער טאט. דערפאר איז ער דעם 1. דעצעמבער 1926 צוזאמען מיט זיינע חברים-ענטוואפנער געשטאנען פאר'ן געריכט, אבער און מיטען עדות-זאגען פון די נעלימענע, איז דער פער-שוין אויף אנ'אונבעוואוסטען אופן גע-לה נעהארען. אויפ'ן צווייטען טאג איז ער אבער געכאפט געווארען.

נעכטען, פאר'ן געריכט, האט ווענג-לעווסקי זיך מודה געווען און זיין „אפ-טימיזמט", אבער דאס האט ער געטהאן דערפאר, ווייל ער איז געווען שכור.

דאס געריכט האט גענומען און אכט וואס ווענגלאווסקי האט זיך שוין גענג „איבערגערידט" אין תפיסה, און מ'האט איהם בעפרייט.

אנטלאפען אנ'ארעסטאנט,
וואס איז פער'משפט געווארען צו 10 יאהר שווערע תפיסה.

(§) מיט 6 וואכען צוריק איז דער'ן מיליטערישען געריכט אין לאדז פער'-משפט געווארען אויף 10 יאהר שווערע תפיסה דער זעלנער וויקטאר פוראלסקי, וועלכער האט דעזערטירט פון מיליטער און האט געמאכט אנ'אנפאל און גע-פירט אויספיהרען א מארד. דער פרא-קוראר האט פערלאנגט פאר פוראלסקי'ן טויט-שטראף, נישט זייענדיג צופרידען מיט'ן אורטייל, האט ער אפעלירט, אז מ'זאל בטל מאכען דעם פסק-דין. דער-ווייל איז ער איינגעזעצט געווארען אין תפיסה, וואו עס איז ביי איהם פלעכט-געשטעלט געווארען אנ'אויגען-ווענערישע קראנקהייט. צוליב דעם איז ער אפגע-פיהרט געווארען אין מיליטערישען שפי-טאל אויף לאגוושינסקא גאס. דארט האט ער פערבראכט אין אנ'איזאלירטער סא-מער.

נעכטען 9 פרויה איז די זשאנדאר-מעריע אלארמירט געווארען פון א ידיעה אז פוראלסקי איז ענטלאפען פון שפי-טאל. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז 4 פארטאגס האט פוראלסקי אויף דריי'כטען איפן איבערגעשניטען די פענ-סטער-קראטעם און מיט דער הילף פון א לייטער זיך אראפגעלאזט פון פענסטער. וואס געהט ארויס אויפ'ן הויף פון אינ-דוסטריעלער סטאלאראווע. פון דארט איז ער נעלם געווארען. אין דער גאנצער לאדזער סביבה ווערען צוליב דעם גע-מאכט אבלאוועס.

ווילדער שטרייק
אין דער בוי-אינדוסטריע.

(או) נעכטען האט אויסגעבראכען א שטרייק אין דער בוי-אינדוסטריע און אין די ציגעלניעס. אזוי ארום זענען אפ-געשטעלט געווארען די ארבייטען ביי די רייזער, וואס האלטען אין אויסגעבויט-ערט אדער רעמאנטירט ווערען. די אר-בייטער פאדערן א הוספה פון 25 פראצ.

ווי דער פארשטעהער פון קרוסטליבען פראפ. פעראיין האט ערקלערט אונזער מיטארבייטער, איז דער שטרייק אויס-געבראכען סטיכיש און דער פעראיין טראגט נישט די פעראנטווארטליכקייט פאר די פאלגען.

א אונטערגעווארפען קינד.

(§) נעכטען איז אויף די טרעפען פון הויז ניי-מארגאווע 9 געפונען געווארען אנ'אונטערגעווארפען קינד, א מיידעלע. עס איז אבגעשיקט געווארען און שטע-טישען פינדעל-הויז.

די גרויזאמע נאטור-קאטאסטראפע
האט אנגעמאכט געוואלדיגע חורבנות אין דייטשלאנד.

בערלין, 11. יולי. (ספ.) זונטאג נאכמיטאג איז פעסטגעשטעלט געווארען די ווייטערדיגע רשימה פון די קרבנות פון דער פערפלייצונג און פון דעם וואל-קען-בראך אין זאקסען. ביז איצט איז פעסטגעשטעלט געווארען א צאהל פון 150 דערטרונקענע אין דער'הרג'עטע. בלויז אין דעם קור-ארט בערגעכהיבעל זענען פאראן 93 קרבנות. דער בירגער-מייסטער פון דער שטאט גלאזהיטע האט ערקלערט פאר די פארשטעהער פון דער פרעסע, אז תחילת האט מען נישט גע-גלויבט, אז די קאטאסטראפע זאל האבען אנגענומען אזא מורא'דיגע פארם. פינף מינוטען פאר דער קאטאסטראפע האט מען אלארמירט די האמעלען, פאסט, די פייערלעשער און די פאליציי. דער ערשטער קרבן פון וואסער-דרוק איז געפאלען די בריק ביי דער פאסט. די איינוואוינער פון די הא-טעלען האבען זיך געראטעוועט ארויפ-קריכענדיג אויף די דעכער. א טייל מענ-שען זענען אבער מיטגעריסען געווארען מיט'ן שטראם פון וואסער און דערטרונ-קען געווארען. דער מיטך מיגליץ האט זיך צוגאכען ווייט איבער די ארומיגע פעלדער. די הייזער זענען איינס נאכ'ן צווייטען איינגעפאלען. די דיקע מויערען זענען אונטערגעשווענקט געווארען און זיך צושפאלטען. די זייגער-פאבריק איז אינגאנצען פערניכטעט געווארען. א טייל פון דעם בנין איז מיטגעריסען געווארען מיט'ן וואסער. אויף די גאסען ליגט א וואסער-שליאם פון 1 מעטער הויך. דעם קלאנגערינגסטען איינדרוק מאכט דער באהן-הויף. דאס וואסער האט זיך אריינ-געריסען צווישען צוויי צוגען און זיי אריינגעווארפען אין טיף מיגליץ. מען רעכענט, אז דארט געפינט זיך א גרויסע צאהל טויטע. די דיקע אייזען-בעטאנענע מאוערען אין בנין פונ'ם באהן-הויף זע-נען צובראכען געווארען. די דערגעבענע-דיגע בריק איז צוריסען געווארען אויף שטיקער. די דרעזדענער גאס איז פער-גאסען מיט וואסער אויף 2 מעטער הויך. גאנצע משפחות זענען פערפלייצט גע-ווארען און געפונען זייער טויט אינ'ם שליאם אין צווישען די שטיקער מויערען, וואס זענען ארומגעשווומען אין וואס-סער. א סך מענשען זענען און דער גאנץ-וועש ארויסגעלאפען אויף דער גאס זיך ראטעווען און ראנגלענדיג זיך מיט די לעצטע כחות זענען זיי אומגעקומען מיט א שרעקליכען טויט. די שינעס אויף דעם באהן-וועג זענען צוגעדרעהט. לויט די אפיציעלע מעלדונגען דערגרייכט די צאהל דער'דרג'עטע אדער דערטרונקענע 134 פערזאן.

מען רעכענט, אז די אלגעמיינע צאהל טויטע בעטרעפט 150 מענשען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאקטאר דער נעמט-אָהן פון 6 ביז 7 אין אָוועגר.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס
טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

קינדער און „שטיף-קינדער".

מיר האָבען זיך שוין צוגעוואוינט אין פּוילען צו אַלערליי עפּיטעטען: „בירגער פון דער צווייטער מדרגה", „פרעמדע", „די, וואָס פערלאַנגען פאַר זיך פּריווילעגיעס" און נאָך און נאָך. אַלץ האָט מען שוין אונז געזאָגט. קיינער אָבער פון די אָנפיהרענדע מלוכה-לייט, אפילו די עקסטרעמסטע ענדעקעס, אפילו דעפ. גלאָמבינסקי, ווען ער איז געווען מיניסטער, האָט זיך נישט ערלויבט דאָס, וואָס דער איצטיגער „ליבעראַלער" דאָברוצקי: איינצוטיילען די בירגער פון לאַנד אויף „קינדער" און „שטיף-קינדער".

מען האָט דאָס אפשר געטראַכט, מען האָט אָן דעם „פּרינציפּ", רחמנא לצלן איז לעבען פּאַקטיש זיך געהאַלטען, נישט-געבענדיג די יודישע שולען קיין סובסידיעס און איינפיהרענדיג איז געהיים דעם „נומערוס קלויזוס"... פאַר דער וועלט אָבער, אויסערליך, פאָרמעל, האָט מען זיך געמיהט צו זיין „אין אָרדנונג".

דאָס, וואָס עס האָבען נישט געוואַגט צו זאָגען די אָפענע און אָפיציעלע אַנטיסעמיטען, האָט איצט געזאָגט דער מיניסטער דאָברוצקי, א מיטגליד פון פּילסודסקי'ס קאַבינעט, ד. ה. פון דער רעגירונג, וואָס האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו ריינינגען די אַטמאָספער אין לאַנד, צו פערקלענערען די סתירות און אַנטאַגאָניזמען צווישען די בירגער: א מיטגליד פון דער רעגירונג, וואָס פיהרט אַדורך די „מאָראַלישע סאַנאַציע", וועלכע האָט געמאַכט א רעוואָלוציע, געבראַכט קרבנות, איינגעפינענדיג אַז די פּאַרטייען, יבעזונדערס די ענדעקעס, האָבען אריינגעבראַכט אין לאַנד א דעמאָראַליזאַציע און פערפעסטעט די לופט מיט שנאה און שאָוויניזם.

כאָטש די היינטיגע רעגירונג האָט זיך אָפיציעל נישט אנגעזאָגט אינים האָמף ג ע ג ע ן אַנטיסעמיטיזם, האָבען אַלע יודישע קרייזען זיך בעצויגען צו איהר מיט סימפּאַטיע, גלויבענדיג, אַז זי איז די ערשטע רעגירונג אין פּוילען, וואָס וועט זיך בעמיהען צו פערקלענערען דעם סינסטיליכען תהום צווישען די בירגער, וואָס איז ענטשטאַנען צוליב די אַנטיסעמיטישע העצעס פון די ענדעקעס און זייערע נאָכשלעפּער.

מיר האָבען זיך נישט געשאַפען קיין אילוזיעס, אַז די „קורס-ענדערונג" וועט קומען מיט אַמאָל; מיר האָבען אָבער געוואָלט גלויבען אין די הבטחות, וואָס זענען אונז געגעבען געוואָרען. אַז לאַנגזאַם, אָבער בהדרגה'דיג, וועט די יודישע גלייכבערעכטיגונג פאַרט קומען.

און דעריבער פאַקט איז פאַר אונז געקומען אונערוואַרטעט די ערקלערונג, וואָס דער בילדונגס-מיניסטער ד"ר דאָברוצקי האָט געגעבען דעם דעפּ. ד"ר ווינאַדזקי. נעמליך, אַז קודם דאַרף מען זאָרגען פאַר אייגענע קינדער און דערנאָך ערשט פאַר „ש ט י ף-ק י נ ד ע ר"...

ווען די דאָזיגע מיניסטעריעלע ערקלערונג זאָל אונז נישט ווערען איבערגעגעבען דורך אַזא ערהרווירדיגע פּערזאָן, ווי דעפּ. ד"ר ווינאַדזקי, וואָלטען מיר דאָס נישט געגלויבט, — אַזוי אונגלויבליך, אַזוי אונפּאַרשטענדליך, אַזוי אויסטערליש קלינגט זי!

וואָס זאָלען בעדייטען די ווערטער פון מיניסטער דאָברוצקי?

צי האָט די רעגירונג דורכ'ן מויל פון בילדונגס מיניסטער געוואָלט געבען אַנ'אָנצוהערעניש, אַז זי האָט קיינמאָל נישט געטראַכט וועגען ענדערן די פּאָליטיק לגבי אונז יודען?

מיר פרעגען: וואָס זאָלען בעדייטען די ווערטער: „שטיף-קינדער"? און דער עיקר: צי איז די דאָזיגע ערקלערונג געמאַכט געוואָרען אין נאָמען פון גאַנצען קאַבינעט? צי איז דאָס אויך די מיינונג פון פּרעמיער מאַרשאַל פּילסודסקי און פון וויצע-פּרעמיער באַרטעל?

די גאַנצע יודישע עפענטליכקייט וואַרט אויף אַנ'ענטפער!

בן משה.

פערקריפּעלטע מיידלעך ווערען קורירט דורך באַלעט-טענץ.

א ניו-יאָרקער באַלעט-טענצערין האָט ערעפענט א הייל-מעטאָדע, מיט וועלכער זי קורירט פיל קריפּעלס.

א שפּאָגעל נייער מיטעל ווערט איצט אָנגעווענדעט צו היילען געקריפּעלטע מיידלעך. א מיטעל, וואָס קלינגט כמעט אונמעגליך, אָבער וועלכער האָט דאָך בעוויזען אויסצוגלייכען די קרומע רוקענס און אויסגעדרעהטע פיס פון מיידלעך, וועלכע זענען אין אַזא פאַל געבראַכט געוואָרען אונטערן מעסער פון א כירורג.

דער נייער מיטעל צו היילען פערקריפּעלטע מיידלעך, וועגען וועלכען ס'ווערט אויספיהרליך דערצעהלט אין „אינקווירער", בעשטעהט נישט פון אָפּעראַציעס אָדער מעדיצינישע בעהאַנדלונג, נאָר אין טאַנצען אַזוי לאַנג ביז וואַנען זייערע אויסגעדרעהטע גלידער גלייכען זיך אויס און זיי קענען צוריק שטעהן אויף זייערע אייגענע פיס.

די ערפינדערין פון אָט דער נייער הייל-מעטאָדע איז רעזא מונדי, א געוועזענע טענצערקע פון דעם מעטראָפּאָליטאַן אָפּערא הויז באַלעט אין ניו-יאָרק, וועלכע האָט אַמאָל געהאַט אַנ'אַמביציע צו ווערען א צווייטע אַנא פּאַוולאָוואַ, און האָט איהר אַמביציע נישט דערגרייכט, ווייל זי האָט זיך ביי אַיינער פון די פערשטעלונגען אויסגעגליטשט, און א שדריל פון איהר פוס האָט זיך אַזוי צוצויגען, אַז זי איז וואַכענלאַנג געלעגען אין שפּיטאָל, א געלעהמטע. ליגענדיג קראַנק אין שפּיטאָל האָט זי געטראַכט וועגען איהר פערלוירענער האָפנונג, צו ווערען א בעריהמטע באַלעט-טענצערין, און זי האָט בעשלאָסען צו מאַכען א פּראָבע אויף זיך אַליין, היילענדיג זיך דורך פיזישע איבונגען. ווען דאָס איז איהר געלונגען און זי איז געזונט געוואָרען, האָט זי געטאַנצט, ווי אַמאָל, און זי האָט געעפענט א שולע, אין וועלכער זי היילט דורך דער זעלבער מעטאָדע אַנדערע אַזעלכע אונגליקליכע.

ווען ניו-יאָרק האָט זיך דערוואוסט דערפון, האָט די נייעס אויפגערודערט די מעדיצינישע קרייזען, וואו מיס מונדי איז בעטראַכט געוואָרען אַלס שווינדלערין. זי האָט אָבער דעמאָנסטרירט איהר וואו ב-

(ענדע—זייט 6).

א „רעדאקטאר" אַלס פרויעז-הענדלער.

אַנ'אויסערגעוועהנליך סענסאַציאָנעלע געשיכטע, ווי אַזוי א ראַפינירטער שווינדלער איז געוואָרען „רעדאַקטאָר" פון א קליין בלעטעל און האָט אויסגענוצט זיין אַמט אויף צו פערפיהרען אומשולדיגע מיידלעך.

וועגען די כיטרע שטיק און קאָמבינאַציעס פון די פרויען-הענדלער, וועלכע פערנאַרען אויף א קונציגען אופן זייערע קרבנות, איז אונז שוין נישט איינמאָל אויסגעקומען צו שרייבען, אָבער דאָס וואָס א פרויען-הענדלער האָט לעצטענס בעוויזען אין האָלאַנד, שטייגט איבער יעדע גרעניץ פון מענשליכער דרייסטקייט און שווינדעל. נישט אומזיסט האָט די דאָזיגע געשיכטע אויפגערודערט גאַנץ האָלאַנד און דערגרייכט אפילו ווייט איבער איהרע גרעניצען.

פאָרגעקומען איז דאָס אין א קליינער רעדאַקציע פון א נישט פּאָפּולערער וואָכענבלעטעל אין אַמסטערדאַם. מיט א יאָהר צוריק איז אריינגעקומען אין יענער רעדאַקציע אַנ'אונבעקאַנטער, וועלכער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס א גוטען בעקאַנטען פון'ם ארויסגעבער. פּאַקטיש האָט דער ארויסגעבער, א געוועזענער דאָקטאָר, זיך געהאַט בעקאַנט מיט דעם דאָזיגען פּערשוין אין תפיסה, וואו דער דאָקטאָר איז דאַן אָפּגעקומען זיין שטראָף פאַר אַנ'אונערלויבטער אָפּעראַציע איבער א שוואַנגערער פרוי.

דער ארויסגעבער האָט זיך נישט שטאַרק משמח געווען מיט זיין תפיסה-קאָלעגע, דערצו נאָך האָט יענער זיך אויסבעהאַלטען פון דער פּאָליציי, אָבער דער דאָזיגער פּערשוין האָט זיך וועניג וואָס געמאַכט פון דעם קאַלטען קבלת-פנים און ער איז געוואָרען א שטענדיגער גאַסט אין דער רעדאַקציע. האָט אַמאָל האָט ער בעקומען אויפ'ן ארויסגעבער גלייך א גרעסערע השפעה און סוף כל סוף האָט ער מספּים געווען איהם, דעם ענטלאָפענעם פון טורמע, צו בעשטימען אַלס רעדאַקטאָר פון זיין בלעטעל.

דער נייער „רעדאַקטאָר" בעלדען האָט גלייך געענדערט דעם כאַראַקטער פון דער צייטונג. אַלס זיין הויפּט-אויפגאַבע האָט ער זיך געשטעלט צו בעקעמפען דעם פרויען-האַנדעל.

אין זיין צייטונג האָט ער בסדר אָנגעוויזען די ריכטליניען ביי וועלכע די פּאָליציי דאַרף זיך האַלטען, כדי מיט ערפאָלג צו פערפאָלגען די פרויען-הענדלער, און גלייכצייטיג פשוט אָנגעוויזען אויף די שפּורען פון דער דאָזיגער באַנדע.

פּאַקטיש איז אָבער דער „רעדאַקטאָר" בעלדען — אַזוי האָט ער געהייסען דער תכשיט — אַליין געווען דער הויפּט-אָנפיהרער פון די פרויען-הענדלער. פאַר יעדען קאָפּ, פאַר יעדען פערפיהרטען קרבן, האָט ער געקומען א שיינע אַתנה. אין זיינע אַפּעריסטישע שטיק האָט ער ארייננעצויגען אויך די פרוי פון'ם ארויסגעבער, וועלכע איז געוואָרען זיין „קאָמפּאַניאָן" און נאָך א פרוי פון דער חכמה'ר געזעלשאַפט. בזמן דאַמען האָבען געמוזט געבען אַנאָנסען אין די צייטונגען, אַז זיי זוכען דינסט-מיידלעך פאַר אויסלאַנד און די אַלע קאַנדידאַטקעס, וואָס האָבען זיך געמעלדען איבערגעגעבען אין זיינע הענד...

בעלדען האָט געהאַט זיינע אַפּטיילונגען אין מאַרסעל און אין האַמבורג. ווען עס איז ערגיץ-וואו פערשוואונדען געוואָרען א מיידעל, האָט ער גלייך געשריבען אין זיין בלעטעל א „ספּעציעלען בעריכט" פון „אייגענעם קאָרעספּאָנדענט" און דערווייל האָט ער, פערשטעהט זיך, אַראָבגעפיהרט די אויפמערקזאַמקייט פון איהר גלייכען וועג.

דער ווייס, ווי לאַנג דער דאָזיגער ראַפינירטער שווינדלער וואָלט נאָך געזעסען אויפ'ן רעדאַקטאָרסקען טעטעל, ווען נישט א געוועהנליכער צופאַל. א שטיכאַפּלאָוואָקיש מיידעל איז געקומען צו דער פרוי פון זיין „פרענד" אַנפרעגען פרטים וועגען דעם פּאָסטען, איבער וועלכען זי האָט אַנאָנסירט. דאָס מיידעל האָט נישט וויל'ענדיג אונטערגעהערט א שמועס צווישען דעם „רעדאַקטאָר" און זיין געליבטע. דאָס מיידעל האָט איבערגעגעבען דאָס געהערטע דער פּאָליציי, וועלכע האָט פערהאַפטעט בעלדען'ען גלייך צו אַרעסטירען.

דער חברה-מאַן איז אָבער שוין נישט געווען אין דער היים. ער האָט געמאַכט פליטה...

מיט'ן אַפּשטעלן די יודישע אימיגראַציע

שטאַרבען אויך אָפּ יודישע אינסטיטוציעס.

(א בריף פון ניו-יאָרק, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט")

פון ב. סמאָליאַר.

יודישע אָרדענס אין אַמעריקא לעבען איצט איבער א זעהר ערנסטען קריזיס. יעדער אָרדען, אָנהויבענדיג פון דעם ראַדיקאַלען „אַרבייטער-רינג" און שליסענדיג מיט דעם באַלעבאַטישען אָרדען „ברית אברהם", שטעהט פאַר דער פראַגע: „וואָס זאָלען מיר טון, אַז מיר זאָלען נישט אונטערגעהן?"

די אימיגראַציאָנס-בעגרענצונגען האָבען אונטערגעהאַקט דעם ווייטערדיגען וואוקס פון די דאָזיגע אָרדענס. אַמאָליגע צייטען, איידער דער קוואָטע-געזעץ איז איינגעפיהרט געוואָרען, איז נישט געווען קיין אורזאַך זיך צו שרעקען, אַז ווען אַנ'אָרדען וועט פערלירען א פאַר צענדליג מיטגלידער, וועט ער קיין אַנדערע אויף זייער פּלאַץ נישט קריגען. יעדער טאָג פלעגט ברענגען קיין אַמעריקא א שטראָם נייע יודישע אימיגראַנטען פון אייראָפּא, וועלכע האָבען זיך פריהער אָדער שפּעטער אָנגעשלאָסען אין די פערשידענע אָרדענס.

גאַנץ אַנדערש איז די לאַגע איצט, ווען די טויערען פון אַמעריקא זענען געשלאָסען פאַר נייע אימיגראַנטען. איצט ווען א מיטגליד פערלאָזט זיין אָרדען, אָדער ווען א מיטגליד שטאַרבט, בלייבט זיין פּלאַץ אין דעם אָרדען נישט פערפולט.

און אַפילו אויב עס קומען יא אריין דורכ'ן יאָהר געצעהלטע יודישע אימיגראַנטען קיין אַמעריקא זענען זיי אויך נישט פון דעם אַמאָליגען טיפּ אימיגראַנט, וואָס איז געווען כמעט ווי געצוואונגען זיך אָנשליסען אין אַנ'אָרדען. דער אַמאָליגער יודישער אימיגראַנט, וואָס האָט נישט געקענט די ענגלישע שפּראַך, און וועלכער האָט זיך געפיהלט אין לאַנד, ווי א פרעמדער, האָט געפונען אינטערעס אין דעם אָרדען. ער פלעגט זיך דאָרט בעגעגענען אויף מיטינגען מיט לאַנדסלייט און בעקאַנטע און פלעגט דאָרט פערגעסען אין זיין פלענדקייט פון טאָג טעגליכען לעבען.

דער היינטיגער יודישער אימיגראַנט איז אינגאַנצען אַנ'אַנדערער. אויב ער איז אַנ'אַלטער מאַן, וואָס קומט צו זיינע קינדער, דאַן איז ביי איהם נישט פאַראַן די פראַגע וועגען עלענד. גלייך ווי ער געהט אַראָפּ פון שיף פאַלט ער אריין אין א הויז פון די נאָהענטסטע קרובים און נויטיגט זיך נישט אין קיין אָרדען. אויב ער איז א יונגער מענש, דאַן וועט ער אודאי אין דעם אָרדען נישט געהן. אויב ער וויל זוכען סביבה אין ניו יאָרק, זענען פאַראַן גענוג יודישע טעאַטערס, לעקציעס און עפענטליכע פערזאַמלונגען, וואָס קענען אויספילען זיין אינטערעס אין זיין צייט.

אַזוי אַרום האָט זיך פאַר די לעצטע יאָהרען געשאַפען א לאַגע, אַז די יודישע אָרדענס אין אַמעריקא קריגען נישט אַריין קיין נייע מיטגלידער.

פערשטעהט זיך, אַז אַזא ערשיינונג איז גענוג צרה'דיג פאַר יעדען אָרדען, אָבער נאָך מעהר צרה'דיגער איז דאָס, וואָס די געבליבענע מיטגלידער אין אָרדען ווערען פון יאָהר צו יאָהר עלטער. די שטערבליכקייט צווישען עלטערע מענשען מוז זיך אָנהויבען. אַזוי ווי יעדער אָרדען צאָהלט געוויסע סומען צו די פאַמיליעס פון זיינע פערשטאָרבענע מיטגלידער, קומט אויס אַז וואָס א יאָהר ווייטער וואַקסט די פּראָפּאָרציע פון די פערשטאָרבענע מיטגלידער, און די קאַפּיטאַלען פון אָרדען ווערען פערקלענערט.

פריהער, אָדער שפּעטער מוז קומען צו פינאַנציעלע שוועריגקייטען.

אויף דער קאָנפערענץ פון דעם אָרדען „ברית אברהם", וואָס איז לעצטענס וואָך אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין סאַראַטאָגא ספּרינגס, האָט מען באַנג אָפּגערעדט וועגען דעם דאָזיגען אָנגעווייטאָגטען פּראָבלעם. ריכטער הארטמאַן דער „גראַנד-מייסטער" פון אָרדען, האָט קלאָר און דייטליך ערקלערט, אַז אונטער אַזעלכע בעדינגונגען קען נישט קיין שום יודישער אָרדען לאַנג עקזיסטירען.

נאָך גרעסער איז די טראַגעדיע פון יעדע מיטגלידער, וועלכע שטעהען מיט די דאָזיגע אָרדענס א לאַנגע צייט.

יאָהרען לאַנג האָבען זיי געצאָהלט זייער מיטגלידס-שטייערען צו זייער אָרדען, מיט דער האָפנונג, אַז זייערע פאַמיליעס וועט קענען דורך דעם אָרדען קריגען א קליינע שטיצע נאָך זייער טויט. אויב דער אָרדען זאָל זיך צופאַלען נאָך בעת זייער לעבען, וועט עס אויסקומען, אַז אַלע זייערע צאָהלונגען וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אין משך פון דרייסיג פערציג יאָהר וועלען געהן לאיבוד.

די יודישע אָרדענס אין אַמעריקא זענען געוועזען די ערשטע צו פיהלען אויף זייערע פלייצעס דעם טויט קלאַפּ, וואָס די אימיגראַציאָנס-בעגרענצונגען האָבען געגעבען פאַר דעם אָרגאַניזירטען יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען. ווי מען זאָל נישט וועלען זיין אָפּטימיסטיש, מוז מען זאָגען, אַז אויב די אימיגראַציאָנס בעגרענצונגען וועלען נישט אָפּגעשאַפט ווערען, וועלען דעם דאָזיגען קלאַפּ פיהלען אין דער נאָהענטער צוקונפט אויך אַנדערע טיפּען פון יודישע אָרגאַניזאַציעס.

דער נייער דור יוד אין אַמעריקא וויל נישט וויסען פון די אינסטיטוציעס און די געזעלשאַפטליכע פאָרמען פון לעבען, וועלכע זיינע עלטערן האָבען געשאַפען... ער געהט זיך זיין אייגענעם וועג, ער שאַפט א נייעם טיפּ יודען און א נייעם טיפּ יודישע אינסטיטוציעס...

(יט"א).

עס פליהט דער יוד-און ס'ציהט...

(פעליעטאָן) — פון עליאַש.

מען פליהט, מען פליהט,
וואוהין, ר' יוד?
מען פליהט!
קיין לאָדז, קיין רוים,
קיין יאָרק, קיין סדום —
עס ציהט!

געפלויגען איז
ניו-יאָרק—פּאַריז
מיט גליק —
דער לינדבי-יונג —
אָהאָ! א שפּרונג —
א בליק!

דאַן פליהט לעוויין
און טשאַמבערלין —
הורא!
מען שרייט, מען רופט!
בעזיגט די לופט!
אָהאַ!

גיט בערד א שפּרונג,
א פליה! א שוואונג!
עס געהט!
א נעץ צעט —
עס פליהען לייט —
זייט גרייט!

מען פליהט, מען פליהט —
קיין אונטערשיד
נישט וואו —
וואו ס'איז בעשערט,
אויף ים, אויף ערד —
אָהן רוה!

א שטעל די פיס
און — אין פּאַריז,
ויואָט!
אין פראַנקרייך איהר?
אין דייטשלאַנד — מיר,
א כוואַט!

נו, אויב אַזוי —
קומט אָן א פרוי —
צום פליט!
און ס'פליהען באַלד
סיי יונג, סיי אַלט —
אָהן מיה!

עס גיב איך אויך
א פליה הויך-הויך,
ווייט-ווייט!
קיין איישישאָק,
קאַבצאַנסק און טראָק —
א לייט!

איך גיב א פליה
און גלייך קיין סערי
און טריסק!
און דאַן קיין בעלז,
דערנאָך קיין מעלז
און בריסק!

נישט האַלט צוריק!
אַדיע! מיט גליק!
איך שוועב!
נישטאָ קיין צייט,
איהר ליבע לייט,
ווי כ'לעב!

איך פליה — א שרעק!
אָהן סוף, אָהן עק —
ר' יוד!
קיין לייפּציג דאַרט —
אויף צהרען-וואַרט —
עס בריהט!

עס גיט א שפּאַן
מיין עראָפּלאַן
פלינק-פלינק!
פון ציגעל-גאַס
קיין לוד, קיין צפת —
ווי גרינג!

און אין שאַנכאַי
א גלעזעל טיי
א טרונק!
און דאַן קיין פעסט
און בוקאַרעסט
א שפּרונג!

און פון באָמבאַי
קיין קאַלקאַטיי —
איין שעה!
שאַלאָם! גוט טאָג!
א שוועבע, א טראַג —
כ'בין דאָ!

דערנאָך — האָפּ-אָפּ
אַרויף, אַראָפּ —
צוריק!
א חיים צו קינד
און ווייב געשווינד,
מיט גליק!

איך פליה, איך פליה,
אָהן זאָרג, אָהן מיה,
ר' יוד!
וואוהין איהר ווילט,
וואוהין איהר צילט —
עס ציהט!

די לופט איז גרויס
און פריי און לויז
און וואַרם!
זי רופט, זי לאָקט,
זי רייסט, זי טראָגט
דיך צאַרט!

די צוקונפט העגנט —
פערשרייבט, געדענקט! —
אין לופט!
און איך, דער יוד,
בין דאָ געניט,
געפּרובט!..

דערום איז מיין
די צוקונפט — מיין!
איך קוויל!
דער רוים איז פריי,
דאָרט בליצט אויף ס'ניי
מיין זעגל!

איך טראָג זיך גרינג
און לייכט און פלינק
אין לופט —
דורך רוים און תהום,
אין וואָהר, אין טרוים —
עס רופט!

געניג געגרעדט!
אַדיע!.. ס'איז שפּעט!..
איך פליה —
צום מאַרס... קיין פּינסק,
קיין דווינסק, קיין מינסק
און הי...

טעלעפאָן-פערבינדונג צווישען קאַיר, ירושלים און ביירות.

ביירות. (יטא) די ציוניסטישע פרעסע-אַגענטור טיילט מיט, אַז עס ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט די רעגירונגען פון ארץ-ישראל און עגיפּטען וועגען איינפיהרען טעלעפאָן-פערבינדונג צווישען ביירות ירושלים און קאַיר. אַלע פראַנצויזישע רעגירונגען דאַבען שוין געגעבען זייער הסכמה אויף דעם דאָזיגען פּאָרשלאַג.

וואס יודען האבען אויפגעטאן אין דער לופט־פליהעריי?

אין 1893 איז א יוד מיט'ן נאמען שווארץ געקומען קיין פעטערבורג און פאר־געשלאגען אויפצובויען א לופט־שיף פון אלומינום.—דער יוד הוגא ליליענטאל און זיינע עקספערימענטען — טשארלס לעווינ'ס אויפטו.

פון ל. באראדולין.

3.

עס איז געווען קלאר, אז כדי צו פערשאפען א מאשין, וואס זאל פליהען אין דער לופטען, האט מען פריהער פון אלעם געדארפט ענטדעקען אזא קאמבינא־ציע פון פליגלען, וואס זאל האבען זיהר אייגענע גלייכגעוויכט, זאל בעזי־צען אנ'אייגענע סטאביליזאציע. אהן דעם האט די קונסט פון פליהען נישט געקענט מאכען קיין איין שריט ווייטער. און אזא קאמבינאציע פון פליגלען מיט אנ'אייגענער גלייכגעוויכט, האט ענט־דעקט דער יודישער אינזשיניער אטא ליליענטאל פון בערלין.

זיינע עקספערימענטען האט ער אנ־געהויבען אונגעפעהר אין דער זעלבער צייט, ווי לאנגלי אין וואשינגטאן. ער איז אבער צו דער לעזונג פון דער פראגע צוגעטראטען פון א מעהר פראק־טישער זייט. ער האט געמאכט א פאר גרויסע פליגלען, וואס זענען געווען אויסגעשפרייט אין ביידע זייטען. ער האט די פליגלען בעפעסטיגט צו זיך אין איז זיך מיט זיי פונאנדערגעלאפען איבער א בערגעל. ווען ער איז געקומען צום ברעג פון בערגעל, איז ער נישט אראפגעפאלען, ווייל די פליגלען האבען זיך אנגעשפארט אן דער לופט און האבען איהם אונטערגעהאלטען. ליליענטאל איז נישט אראפגעפאלען פון בערגעל, ער גראציעז אראפגעשוועבט.

זיינע עקספערימענטען האט ליליענ־טאל אנגעהויבען אין יאהר 1891. ביז צום יאהר 1896 האט ער געמאכט איי־נער צוויי טויזענד אזעלכע פראבען, און הונדערטער מאל געביטען די פארם פון די פליגלען אויפ'ן גרונד פון די ערפאהרונגען, וואס ער האט געלערנט פון די פריהערדיגע פראבען. ביסלעכ־ווייז האט ער זיך ארומגעזעהן, אז כדי די פליגלען זאלען בעסער באלאנ־סירען און כדי מען זאל זיך קענען קערעווען אין דער לופטען, איז נויטיג צוצוגעבען צו די פליגלען אנ'עק, אדער א רודער. און דאס האט ער טאקי גע־טון. און דורך דעם דערגרייכט די גע־זוכטע רעזולטאטען.

איין מאל — דאס איז געווען אין 1896 — ווען ליליענטאל האט געשוועבט אין דער לופטען מיט זיינע פליגלען, האבען זיך די צו דינע ריפען פון די פליגלען איבערגעבויגען. ליליענטאל איז אראפגעפאלען אויף דער ערד און איז דער'הרג'עט געווארען.

אטא ליליענטאל האט מיט זיין לעבען בעצאהלט פאר די פארשונגען און עקס־פערימענטען, וואס ער האט אנגעפיהרט; דערפאר אבער האט ער ענטדעקט דעם גרויסען סוד פון דער סטאביליזאציע, פון דער גלייכגעוויכט פון פליגלען און רודער.

די צוויי ברידער ארוויל און וילבור רייט פון דייטאן (אמעריקא) האבען פארטגעזעצט די ארבייט פון ליליענטאל'ן. זיי האבען געמאכט פונקט אזעלכע פליגלען און מיט אזא רודער, זענען זיך פונאנדערגעלאפען איבער א בער־געל און אראפגעשוועבט אין דער לופ־טען, אונטערגעהאלטען פון די פליגלען. זיי האבען אבער קיין נייע זאכען נישט ענטדעקט. די גלייכגעוויכט און סטאבי־ליזאציע פון די פליגלען זענען שוין געווען ענטדעקט. דאן האבען זיי ארייגגעשטעלט אין די פליגלען א מא־טאר און א טרייב־שרויף, און געמאכט א פערזוך צו פליהען אהן א [illegible] כען ווינט. אין דעצעמבער 1903 האט זיך איינער פון זיי אויפגעהויבען אין זיין מאשין מיט דער הילף פון דעם טרייב־שרויף און איז געפלויגען אין דער לופטען א גאנצע מינוט צייט. און פון דעם מאמענט האט זיך אנגעהויבען די געשיכטע פון דער מאדערנער לופט־פליהעריי. דער עלטערער פון די ברי־דער רייט איז עטליכע יאהר שפעטער דער'הרג'עט געווארען, ווען ער האט זיך געהאלט אויפהויבען אין דער לופ־טען אין זיינעם אנ'עראפלאן.

די ברידער רייט זענען געווען די ערשטע אויפצובויען א פראקטישען עראפלאן, מיט וועלכען מען האט גע־קאנט פליהען אין דער לופטען, און די אלע איבעריגע עראפלאנען זענען די ווייטערע שטופען פון דעם עראפלאן פון די ברידער רייט. אבער דער מא־טאר פון די מאדערנע עראפלאנען איז געהאט דער דייטשער יוד אטא ליליענ־טאל.

* * *

צוויי גרונד־חסרונות האבען די מא־דערנע עראפלאנען. ערשטענס, דארף מען זיך מיט זיי פונאנדערלויפען איבער א שטרעקע פון עטליכע הונדערט פוס אויף דער ערד, אדער אויף וואסער, איידער זיי הויבען זיך אויף אין דער הויך. אויפצוהויבען זיך אין דער הויך אין אנ'עראפלאן אין א גלייכער, ווער־טיקאלער ליניע, פון דעם פלאץ, וואו ער שטעהט, קען מען נישט. צווייטענס, קען זיך דער עראפלאן נישט אפשטע־לען אין דער לופטען אויף איין ארט; — אפילו נישט אויף קיין איין סע־קונדע.

אט די צוויי פעהלערן האט מען געזוכט צו בעזייטיגען דורך א טיפ עראפלאנען, וועלכע מען האט אנגע־רופען „העליקאפטער". אזעלכע העלי־קאפטערס האט מען אויפגעבויט עטליכע אין אמעריקא און עטליכע אין איירארפא. קיין איינער פון זיי האט נישט געהאט און קען נישט האבען דעם געזוכטען ערפאלג. אינטערעסאנט אבער איז, וואס דעם ערשטען און פערהעלטניסמעסיג ערפאלגרייכסטען העליקאפטער, האט אויפגעבויט דער יודישער ערפינדער עמיל בערלינער אין וואשינגטאן. זיין מאשין האט זיך אויפגעהויבען עטליכע פוס הויך אין א גלייכער ווערטיקאלער ליניע, און דערנאך געפלויגען אין א האריזאנטאלער ליניע עטליכע צעהנדליג פוס.

און אגב איז עס דער זעלבער עמיל בערלינער, וועלכער האט מיט זיינע ערפינדונגען פיל געהאלפען צו ענט־וויקלען דעם טעלעפאן.

* * *

נאך א יוד, וועמעס נאמען עס איז געווארען פראמינענט אין פערבינדונג מיט לופט־פליהעריי, איז טשארלס לע־ווין. ער איז דער ערשטער און איינצי־גער פריוואטער מאן, וואס האט אויף זיינע אייגענע הוצאות אויפגעבויט אנ'־עראפלאן און איז אליין אין איהם געפלויגען פון ניו־יארק קיין איירארפע און דערביי געבראכען דעם רעקארד פון ווייט־פליהען. וועלכע אינפיגואציעס מען זאל דא נישט זוכען צו מאכען, אבער ביז איצט איז נישט געווען קיין שום גרונד צו גלויבען, אז לעווין האט עס געטון צוליב וועלכע עס איז מאטע־ריעלע נוצען. פערקעהרט — אלץ ווייזט אן דערויף, אז געטון האט ער עס צו־ליב ליבע צו דער זאך און כדי צו העלפען ענטוויקלען די קונסט פון לופטפליהעריי.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבער־לעבענישען און ליידענשאפטען.

(59-טע פארזעצונג.)

מען האט געקלאפט נאכאמאל און איידער די גרעפין האט צייט געהאט צו זאגען: ארײַן! האט זיך געעפענט די טיר און א הויכער, שטארקער מאן אין א רויטען מאנטעל, מיט א רויטע קאפטור אויפ'ן קאפ איז אריינגעקומען אין צימער.

א קאלטער פראסט איז אריבער דורך דער גרעפין, ווען זי האט דערזעהן דעם דאזיגען מאדנעם גאסט. ער איז געשטאנען ביי דער טיר און האט איהר געקוקט גלייך אין די אויגען אריין.

— ווער זענט איהר? — האט זי געפרעגט.

— איך בין דער הענקער, מאדאם!

— אום גאטעס ווילען! וואס טוט איהר דא? וואס דארפט איהר ביי מיר אין הויז?

— איך וויל עפעס פרעגען.

ער איז צוגעקומען נעהנטער און האט זיך געשטעלט נעבען טיש געגען איבער איהר. די גרעפין האט ערשט יעצט געקענט בעטראכטען זיין געזיכט. זי איז געווארען בלייך, ווי קאלך, ווען זי האט דערזעהן זיין געזיכט.

— גרויסער גאט! ווער איז ער דען? — האט זי אויסגערופען — ער איז מיר בעקאנט... באלד אבער האט זי זיך צוריקגעכאפט — ווער האט אייך דען אריינגעלאזט צו מיר?

— אייער דינער, מאדאם, — האט דער הענקער געענטפערט גאנץ רוהיג — זיי זענען עטלאפען פון מיר, ווי פון טייוועל.

די גרעפין האט געכאפט דאס זילבערנע גלעקעל פון איהר טיש און אנגעהויבען צו קלינגען מיט אלע איהרע קרעפטען. א דינער איז אריינגעקומען, קוים אבער האט ער דערזעהן דעם הענקער, איז ער עטלאפען, וואו דער פע־פער וואקסט, גלייך ווי ער וואלט דערזעהן א גייסט.

וועה מיר! — האט די גרעפין אויסגערופען — עטלויפען שוין אלע פון מיר? ווילען שוין מיינע אייגענע דינער מיר נישט הערען? געהט אייך! וואס ווילט איהר פון מיר?

— שרעקט אייך נישט, מאדאם — דערוויילע פיהר איך דאך אייך נישט צום עשאפאט — האט דער הענקער רוהיג געזאגט — דערוויילע פיהר איך דאך אייך נישט צום עשאפאט. איך קום דאך צו אייך ווי אנ'אנשטענדיגער קאוואליר.

— וואס ווילט איהר פון מיר, אומגליקליכער? ווי שטעלט איהר עס זיך אונטער איבערצושרעקען די שוועל פון א גרעפליכען שלאס?

— איך האב א געהיימניס, וואס איך האף, אז איהר וועט עס מיר ערקלערען. אדער וועניגסטענס האף איך אין דאזיגען שלאס צו בעקומען אנ'ערקלערונג.

וואס מעהר ער האט גערעדט, אלץ מעהר האט זיך די גרעפין צו איהם צוגעקוקט און אלץ מעהר איז ער איהר פארגעקומען בעקאנט.

— ווער זאל ער דען זיין? — האט זי געפרעגט זיך אליין — ער איז מיר בעקאנט. איך האב איהם ערגיץ געזעהן.

דער הענקער האט עס פערשטאנען. ער האט געזעהן, אז זי קוקט איהם אן צו שטארק, אז זי לאזט פון איהם קיין אויג נישט אראפ.

— ווי עס ווייזט אויס, בין איך אייך בעקאנט, מאדאם — האט ער ענדליך געזאגט — איך זעה, אז איהר טוט דעם הענקער דעם גרויסען כבוד איהם צו קוקען גלייך אין די אויגען אריין. דאס איז זעהר שעהן, זעהר איידעל פון אזא שטאלצער דאמע, ווי איהר זענט.

— געהט אייך אוועק! — האט די גרעפין געבעטען — איך קען נישט רוהען אזוי לאנג ווי איהר שטעהט נעבען מיר. וואס פאר א רעכט האט איהר צו קומען אין מיין הויז?

זייט נישט אזוי אויפגערעגט, מאדאם! מיר דאכט, אז מיר שטעהען צו פיל נעהנטער איינער דעם אנדערן, ווי איהר קענט זיך פארשטעלען. עס וועט קומען א צייט, ווען מיר וועלען זיך נעהנטער בעקענען. מיר וועלען זיך בעסער פערשטעהן און וועלען רעדען איינער מיט'ן אנדערן. מיר האבען זעהר פיל צו זאגען איינעם דעם אנדערן.

— אוועק פון מיר, טייוועל! וואס געהערסטו זיך אן צו מיר? ווי קענסט, הענקער, רעדען מיט דער גרעפין פון ראדעצקי?

— נאר נישט אזוי היציג, מאדאם! נאר רוהיג! קיינער קען נישט וויסען וואס מארגען וועט זיין. די שטאלצע גרעפין קען נישט שווערען, אז זי וועט קיינמאל נישט רעדען מיט'ן הענקער. אזוי ווי זי האט נישט געקענט שווערען, אז דער הענקער וועט איהר קיינמאל נישט מאכען קיין בעזוך.

— עלענדער! טייוועל! וואס רעדסטו? וואס מיינסטו מיט דיינע רייד?

— נישט יעצט, מאדאם! איך האב צייט. איך אייל מיך קיינמאל נישט. איך ווארט אויף א בעקוועמער געלעגענהייט. דאן וועל איך רעדען.

די גרעפין איז געבליבען ליגען ווי פערשטיינערט. דער טאן פון הענקער'ס רייד, זיינע מינעס, די בעוועגונג פון זיינע ליפען, אלץ האט זי איבער־ראשט און געבראכט צו שטוינען. עס איז געווען דייטליך, אז דער הענקער ווייסט פון עפעס, אז ער האט ווירקליך עפעס א געהיימניס, וואס ער קען דער־מאל נאך נישט אויסזאגען. זי האט אנגעהויבען צו ציטערן און פערדעקט איהר געזיכט מיט ביידע הענד. דער הענקער האט ענדליך געהאט מיטלייד מיט איהר.

הערט מיך אויס, מאדאם — האט ער געזאגט מיט א שארפע, שניידיגע שטימע — יעצט וועל איך אוועקגעהן. איך וועל אייך מעהר נישט פייניגען מיט מיין בעזוכונג. איך זעה דאך, אז אייך איז אומאנגענעהם. איך זעה אליין, און לאז אייך אליין. איך בין אבער זיכער, אז עס וועט קומען א צייט, ווען עס וועט זיין א גרויסארטיגע חתונה. אויף דער דאזיגער חתונה וועט דער הענקער זיין א גרויסער גאסט, א גוטער גאסט, א געבעטענער גאסט. איך האף, אז די שטאלצע גרעפין פון ראדעצקי וועט זיך דאן נישט שעמען צו טאנצען מיט'ן הענקער.

נישט לאנג האב איך געהאט די עהרע צו זעהן ביי מיר אייער זוהן, דעם יונגען גראף, אלס גאסט. איך האב געוואלט איהם מאכען פאר מיין געהילף. אבער מיין פריינד דער בארון בעטיאני האט עס נישט דערלאזט. אך! איהר ווערט בלייך, גנעדיגע גרעפין! איהר ציטערט! שעהמט אייך נישט מיט מיר? מילכמה ווייסט איהר אפשר פון בארון מיין בעטיאני? מילכמה האט איהר איהם בעשטימט די געשעפטע, וואס ער איז געווארען א הענקער?

לאמיר אבער דערפון נישט רעדען. דאס זענען זאכען, וואס געהען אונז ביידען נישט אן. נו, גוטע נאכט, גנעדיגע גרעפין!

ער איז צוגעגאנגען נעהנטער צו איהר און אנגענומען איהר האנד. זי האט אנגעהויבען צו ציטערן און געוואלט ארויסרייסען פון איהם איהר האנד.

— געהט! — האט זי געבעטען — איהר האט מיך שוין גענוג געפייניגט מיט אייער בעגעגנונג און מיט אייערע זאנדערבארע רייד, וועלכע איך פער־שטעה נישט און קען נישט פערשטעהן.

(פארזעצונג קומט)

א טרויעריגער יובילעי

— פון —

מ. אשעראוויטש.

100 יאהר, זייט ניקאלאי I האט בעפוילען צו „כאפען" יודישע קינדער פאר סאלדאטען.

2.

„ווען מען האט אנ'אפיציר אבגע־ווזען אין א סאלדאט, — דערצעהלט יענער פון יענער צייט — און איהם גע־זאגט: „לערען איהם גוט אויס", האט ער שוין געוואוסט, אז דאס מיינט: „פאטש איהם גוט אן"*).

זעהר א כאראקטעריסטישער פאל ווערט דערצעהלט אין די זכרונות פון יענער צייט וועגען [illegible] אין [illegible] „די עפאכע פון ניקאלאי דעם ערשטען".

דארט ווערט געשילדערט אזא סצענע:

א פעלדפעבעל גייט זיך א שפאן הין און צוריק פאר א ראטע, וואס איז אויס־געשטעלט אין גרוים ארדנונג, און בע־טראכטעט גענוי די סאלדאטען. פלוצלונג באמערקט ער אין א יונגען כאל־יאס, הויבט ער זיך אן משעטען:

— וואס בזיוסטו עפעס אזוי אימע־זיג, וואס? וויפיל מאל האב איך דיר גע־זאגט, אז ווען א „כאמשאל־ניק" געהט פערביי, דארף מען איהם פרעהליך און לוסטיג אריינקוקען אין די אויגען!

זאגענדיג אזוי איז פאר איהם נאך נישט גע־נוג, און ער דערלאנגט דעם סאלדאט א מעכטיגען פאטש.

דער סאלדאט דערפיהלט א שמארקען קלאפ, ער וויל ווייגען, אבער ער דארף שוויגען. טוט ער זיך א כח און שמייכלט גרוים צו, אויפ'ן אויגען אויף דעם בייזען פעלד־פעבעל, און דאס דארף הייסען, אז ער קוקט פרעהליך אריין דעם כאמשאל־ניק אין די אויגען".

— נאך פרעהליכער! נאך פרעהליכער, די צוויינער און אזוינער! — קריצט דער פעלדפעבעל מיט די ציין און הערט נישט אויף פאטשען דעם סאלדאט.

פון דעם ארומען סאלדאט נעמט זיך ס'בלוט, ס'פנים איז ביי איהם געשוואלען און ער שטעהט איז ער מיט אלע מעגליכ־קייטען צו מאכען אנ'אנשטעל, אז עס איז איהם גוט, אז ער איז פרעהליך, אז ער האט די גרעסטע הנאה פון דעם, וואס ער זעהט פאר זיך זיין „כאמשעלניק", אז ווי דער בייזער פעלדפעבעל נעהט ווייטער, קוקען זיך די סאלדאטען איבער, אין איינער, אנ'אלטער סאלדאט מיט דריי מעדאלען אויפ'ן ברוסט, פרעגט דעם יונגען סאלדאט און זאגט:

— אט דאס נומער ברודער, הייסט „בלוזשבע". מען שלאגט און ווייגען לאזט מען נישט!..."

און אויב מען האט זיך דאן אזוי בעי־צויגען צו קריסטליכע סאלדאטען, קען מען זיך שוין פארשטעלען ווי אזוי מען האט געפייניגט אין געמוטשעט די יודי־שע. און זיי דאט מען זיך נוסח געווען אויף דעם שרעקליכסטען, אויף דעם גרוי־זאמסטען אופן; זיי האט מען נאך מעהר געשלאגען, נאך מעהר בעליידיגט, נאך מעהר מיט די פנים געמארטערט, נאך מעהר אין פנים געשפייען. און צו די אלע זאכען האט מען זיי נאך געצוואונ־גען מיט גוואלד, אז זיי זאלען זיך שמד'ן.

דער מצב, ווען ניקאלאי דער ערשטער האט ארויסגעגעבען די גזירה, אז מען זאל נעמען יודישע קינדער פאר סאל־דאטען, איז מיט בלוט און טרעהרען פערשריבען אין דער יודישער געשיכטע. אויף דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג איז אלע שטעדט און שטעדטלעך איז געפאלען א מורא און אין אלע יודישע הייזער דאבען מאמעס געוויינט און גע־קלאגט, ווייל לויט דער גזירה האט מען געדארפט אבגעבען פאר סאל־דאטען נישט נאר אזעלכע, וואס האבען שוין דערגרייכט די עלטער צו געהן אין מיליטער. נאר אויך קליינע קינדער פון צוועלף יאהר און העכער. אויף די יו־דישע קהלות איז ארויפגעלעגט געווארען די פליכט צו־צושטעלען די רעקרוטען צו דער בעשטימטער צייט, און אויב זיי האבען דאס נישט געקאנט צוצושטעלען, זענען די פיה־רער פון דער קהלה זעהר שטרענג בע־שטראפט געווארען דערפאר; פאר אזא זאך ווען מען נישט צושטעלען די נויטיגע צאהל רעקרוטען, דארף מען זיין געקענט גענומען שטראף. אדער אבגעבען זיי פאר סאלדאטען; און ווייל זייער באשראפט [illegible] איז געווען אזוי שרעקליך און די מורא אזוי גרויס, האבען זיי געשיקט אנגענומען פארשיכטע מיטלען, אז זיי זאלען זיך אליין ראטעווען און דאגען זענען גע־שאפען געווארען די „כאפער", וועלכע האבען איינגעפאנגען יודישע קינ־דער און די גאכען און זיי אבגעגעבען פאר סאלדאטען.

בשעתו זענען געגאנגען די עלטער פון א קינד האט מען נאך אין יענער צייט נישט גע־קענט. און מצאט אויסגעקומען אזוי, אז מען האט געכאפט קליינע יודישע יונגלעך פון זיבען און פון אכט יאהר...

און מען האט פאר נאמענסטער צו־געשריבען זייער עלטער צוועלף יאהר. און אזוי ווי די מילוטערישע דינסט האט זיך אנגעהויבען ערשט פון 18 יאהר, און געדינט האט מען 25 יאהר, איז אויסגעקומען אז א כך יוד. קינדער האבען געדינט עטליכע און דרייסיג יאהר.

יודישע מאמעס האבען געוואוסט, אז ווען מען נעמט צו ביי זיי א קינד, איז דאס אויף אייביג. מעהר וועט זי שוין דאס קינד נישט זעהען, מעהר וועט זי שוין אפשר פון דעם קינד נישט הע־רען; דאס יונגעלע וועט שמארבען ער־געץ אין מיטען וועג און קיינער וועט אפילו נישט וויסען, וואו זיין קבר'ל גע־פינט זיך; און אויב ער וועט נישט שטארבען, וועט ער זיך אודאי שמד'ן און וועט אוועקגעצוען אבגעריסען ווערען נישט נאר פון טאטע־מאמע, נאר אויך פון זיין פאלק און פון זיין גלויבען.

דאס געוויין פון יודישע מאמעס דאט די דימלען געשפאלטען, און דאן דאט מען אין פעטערבורג און די רוסישע רע־גירונגס־קרייזען, אנגעהויבען פארשפרייטן מען קלאגען, אז די יודען קלייבען זיך צו מאכען א בונט. (פאר״ו.)

3.

די ארומיגע יודען זענען געווען אונ־טער'ן איינדרוק, אז די אנפיהרער פון די קהלות, די רייכע און אנגעזעהענע יודען, האבען נישט אנגעוואנדען די גע־הערינע מיטלען, אז די גזירה זאל נישט ארויסגעגעבען ווערען, און טאקע אויף דעם גרונד איז אויסגעוואקסען א חשד, אז די רייכע יודען אליין זענען געווען פעראינטערעסירט אין דעם, אז אזא גזירה זאל יא ארויסגעגעבען ווערען, כדי זיי זאלען קענען פטור ווערען פון די שווערע חובות פון זייערע צאהלען פאר די ארימע. *)

און ווייל די ארימע זענען געווען אונטער אזא איינדרוק, האבען זיי זיך געוואונען בונטעווען געגען די עלטסטע פון דער קהלה.

אזא בונט איז פארגעקומען אין דעם שטעטעל אלט־קאנסטאנטין, וואלינער גו־בערניע. ווען דער פאליצמייסטער האט גע־בראכט דעם „אוקאז" צום עלטסטען פון דער קהלה, האט ער יענעם אין דער חברה נישט געטראפען, איז ער אוועק מיט'ן „אוקאז" צום רב, און ווען די ארימע יודען האבען זיך דערוואוסט, האבען זיי געמאכט א געוואלד, אז מען זאל דעם „אוקאז" בשום אופן נישט אנערקענען און שטעטער זע־נען זיי אנגעפאלען אויף דעם עלטסטען פון דער קהלה און אויף די אנדערע רייכע יודען און האבען בעווארפען זיי־ערע הייזער מיט שטיינער.

דאס זעלבע איז אויך געשעהן אין דעם שטעטעל בערשאד (פאדאליער גו־בערניע) **) און אויך אין איינינע אנ־דערע יודישע שטעטלעך.

די ארימע יודען האבען זיך אבער באלד איבערצייגט, אז די פיהרער פון דער קהלה זענען אין דעם נישט שול־דיג; אז ס'האט זיך איינגענצען נישט גע־העלפען אן זיי צי די גזירה זאל יא ארויסגעגעבען ווערען, צי נישט: אז דאס איז דער ווילען פון דעם בייזען צאר ניקאלאי פאוולאוויטש, געגען וועמען זיי האבען קיין מאכט זיך צו שטעלען אנט־קעגען. און דאן איז אין די יודישע שטעט און שטעטלעך די יללה געווארען נאך גרעסער; מען האט אנגעפאקט אלע שוהלען און בתי מדרשים און געבעטען גאט, אז ער זאל זיך דערבארימען; מען האט געוויינט און געקלאגט און געגא־סען מיט טרערען; מען האט געפאסט תעניתים, געזאגט תהלים, געלאפען צו „גוטע יודען", און אין זעלבען שטעטעל אלט־קאנסטאנטין, וואס מיר האבען פרי־הער דערמאנט, האבען, האבען די יו־דען, די מתנגדים און די פרומע חסי־דים, בעשלאסען אנצוגעהמען „בחזר ענטשיידענדע" מיטלען און פערקלאגען דעם האר פון דער ערד פאר דעם האר פון הימעל, און ווען איינער אין שטע־טעל איז גרויס אין יענעם מאג געש־טארבען, האבען זיי איהם אין דער האנד ארייגגעלעגט דאס פאפיר, אויף וועלכען עס איז געווען אנגעשריבען די קלאגע געגען ניקאלאי דעם ערשטען, און איהם אריינגעשריגען אין אויער: אז ווען ער וועט קומען אויף „יענער וועלט" זאל ער די קלאגע איבערגעבען דעם רבונו של עולם.

עס איז אזא מנהג האט זיך אויסגע־דריקט דער „יודישער בונט". אבער אין די רעגירונגס־קרייזען און פעטערבורג האט מען דאס שטארק צובלאזען, און גלייך בענקענדאָרף, דער שעף פון דער זשאנדארמעריע און יענער צייט, האט ווענען דעם צוגעשטעלט א ספעציעלען ראפארט צו ניקאלאי'ן, און יענער האט גלייך ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז „אין אזעלכע פאלען זאל מען די שולדיגע שטעלען פאר א מיליטערישען געריכט".

*) „פאר א כד יאהרען", מעמוארען פון אנ'אנאנימען. רוסקאיא סטא־רינא, יאל 1894.

לאדזער כראניק.

היינט צוגאב-פאבאר.

(פ) היינט דאַרפן זיך שטעלן צו דער צוגאב-פאבאר-קאמיסיע (מדיגיטא 10) די אנגעהערינע פון די יאהרגאנג 1904—5—6, וואס האבן זיך נישט געשעלט אין דער צייט.

וואס איז מיט קהלה-בודזשעט פאר 1927.

(נ) די בודזשעט-קאמיסיע בי דער קהלה-פערוואלטונג מאכט איצט א כסדר צו פון בודזשעט-פרעלימינאר פאר 1927 די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע האט אנגעפאנגען ווערן הייטיגע וואר.

נייער שעף פון לאדזער ד.א.ס.

(נ) געלטען האט אויפגערגנומען די אגפירונג פון לאדזער ד.א.ס. 4 — נעגראל דאמבראווסקי.

נייע פירמעס רעגיסטרירט אין געריכט.

(א) פעליקס שופער מעקסטיל-פאבריק, פעטריקאווער 80 ; 2) שמואל אונגשטיד, טריקאטאזשען - אויפארבונגען אנדראשא 1. 3) מויטע בערגזאן, מאגזאזאקטיר-געשעפט נאוואמיעסקא 19. 4) באנוול-שפנערט און פארבע דר. פרידער לובערטאן אין שותפים, אויערזשאווא 18.

דרייסטער רויב-אנפאל אין צענטר שטאט.

דערשטאכען א פאסט-טרעגער און ביי איהם צוגערויבט 7.000 זל.

(ו) געלטען אין אן צענטר שטאט, אויף פעטריקאווער 91, אויסגעפיהרט געווארען אן אונשולדיגער דרייסטער רויב-אנפאל, פון וועלכען עס איז געלעגען אלס ערבן דער פאסט-טרעגער סט. לעווקאוויטש פון אבראמאווסקא 30.

דער ראובער פאסטאליאן איז נושט געווען קיין פשוטער ברוף-טרעגער. ער האט פונגערגעטראגען די געלד-ברוף אין „פשעקאזען". וועלכע פאסטאליאן האבען האבען געווען אויסגעגעבן בי זיך נרעסערע סכומען געלד, בפרט מאגמאג פרוט, ווען זיי טראגען פונגערער די געלד-אויבער-וויזונגען פאר 2 טעג. דעם דאזיגען אמשטאנד האבען אויסגענוצט די פערבר-לער. נעלטען, ווען סט. לעווקאוויטש איז ארבען אין הויז פעטריקאווער 91, האבען בענדיג אין דער טעקע בי זיך 27 טויזנד זל. אפצונעמען פערשידענע ארט-סאמען, — זעגען אויס'ן 2. שמאס איהם בשפאלע אונונגע פערזאן. מיט מעסערס האבען זיי איהם שווער פערוואונדעט און פערבאפעגרוב די טעקע מיט'ן געלד גענומען.

די פרעכצען פונ'ם שווער-פערוואונדעטען האבען דערהערט די שלעגס. עס איז היכף ארויסגעקומען דו פאמאמאוויע און די אויספארשונגס-מאכט מיט'ן פאמיסאר אזוינהארטשנק און ווייטער בראש.

דער שווער-פערוואונדעטער און אפגע-פיהרט געווארען אין פאזגאנסקיס שפי-טאל.

פאליציי פיהרט אנ'ענערגישע אויס-פארשונג.

דער האזיגער פאל האט געמאכט אין שטאט א שטארקען אינדרוק.

די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" רופען זיך אפ!

אויף דער וואנדונג פון „לאדזער טאגעבלאט" צו דער בארעמהערצינקייט פון אונזערע לעזער, צו הילף צו קומען דער פערצווייפעלטער און הייפלאזער יודישער פאמיליע — רופען זיך כסדר אפ די לעזער. חוץ די פריהערדיגע, איז געקומען אין אונגעפעלטען אין אונזער רעדאקציע:

פון L. T. — 1 זל.
פון פריהער — 322 „
סך-הכל — 323 זל.

ווער וועלען זיין די וויטערע?

נעכטן איז פארגעקומען די דין-תורה צווישען ראדאשיצער רבי מיט דער סהלה.

היינט ווערט ערוואַרט דער פסק-דין.

(נ) געלטען א גאנצען טאג אין פאר-נשקומען די דין-תורה צווישען ראדאשיצער רבי ר' חיים אשר'ל אין דער קהלה-פערוואלטונג אין לאדז צוליב'ן שטח ערב שרים קבר פון נפטר-געווארענעם ראדאשיצער רבי זצ"ל.

פארמיטאג איז די דין-תורה פארגעקומען אין בית-דין פון אפאטשיצער רב (דעם רבי'ס צו), פון חרב ר' יאסעלע פינגער (מצד דער לאדזער קהלה), דער שליש אין דער פארעכפיצער רב.

אויף דער פארמיטאג-זיצונג האט דאס בית-דין זיך בעשלאסן מיט'ן פערלויף פון דער גאנצער זאך. ערקלערונגען האבען אפגעגעבען דער ראדאשיצער רבי אין פרנס נוימאן, אלס פערטרעטער פון דער קהלה-פערוואלטונג.

די נאכמיטאג-זיצונג פון בית-דין איז פארגעקומען אין דער דירה פון ה' פערסמער (וכ5ארניא 57), וואו עס שטעהט אין דער ראדאשיצער רבי.

דאס בית-דין האט זיך נאכמיטאג בעשלאסן מיט די ערקלערונגען פון די פערזאנען, וואס האבען בטעוואונט דעם אפמאך וועגען דער קרקע. פטעט אלץ האבען דערמאנט די ציפער 50 אויף 50 — די נרויס פון שטח ערד, וואס דער רבי ר' חיים אשר'ל האט געקויפט בי דער לאדזער קהלה פאר 100 גולדען, ה. ה. 50 גולדען פאר 50 אין דער ברייט א-ן 50 גולדען פאר 50 אין דער לענג.

דאס בית-דין האט זיך דאן בעראטען און ס'איז געפלויבען, אז מ'דארף ארויס-פארערען אויפ'ן בית-עלמין, כדי אויפ'ן ארט זיך צו בעקעגען מיט דעם זאל-פערדאלס.

צווי מיטגלידער פון בית-דין זענען ארויסגעפאהרען צו דער בעשטימטער צייט אויפ'ן בית-עלמין, דער דריטער האט דאס נושט געקאנט פון צוליב'ן שלעכטן-ווייגן, וואס האט זיך דאן גראר אראפגעלאזט אויבער אונזער שטאט.

צוליב דעם איז בעשלאסען געווארען חיינט. דינסטאג, ארויסצופאהרען אויפ'ן בית-עלמין אין נאך היינט זאל פארקו-מען דער המשך פון דער דין-תורה.

די ראדאשיצער חסידים אין לאדז ער-ווארטען דעם אויסגאנג פון דער דין-תורה מיט גרויס שפאנונג.

שטרייק אין טריקאטאזש-אינדוסטריע

ברענגט פאבריקאנטען גרויסע שאדענס.

אויסזיכט דער שטרייק זאל די צייט ליסווידירט ווערען.

(ע) געלטען אין פארגעקומען א פאר-זאמלונג 5-ן די פארשטעהער פון דער טריקאטאזש-אינדוסטריע, אויף וועלכע ארויף קלענערע פאבריקאנטען האבען אנגעוויזען אויף די גרויסע שאדענס, וואס דער שטרייק ברענגט. אין רעזולט-מאט האבען זיך א רוים פאבריקאנטען ערקלערט פאר גרויס איינגעהן אויף א קאמפרומיס. עס איז דערביי מעגלעך. אז דער שטרייק וועט אין די נאהע-סטע צייט ליקווידירט ווערען.

א קצב בעפאלט מיט קלעפ דעם בית-דין שמש,

וואס קומט איהם רופען צו א דין-תורה.

(נ) דער ארימער טרעגער-יוד דיר שלמה לוינגאצקי וואוינט אין הויז פון זיין פעטער דוד לוינגאצקי (אגרזשיצא 37) אין א קלענע שטובעלע אויפ'ן דריטן שטאק. זונט די 6 יאהר, וואס דער טרעגער פערנעמט זיין דירה'לע בייט פעטער, האט ער איהם די גאנצע צייט רע-גולער געצאהלט דירה-געלד. לעצטענס איז ער ארימער טרעגער, צוליב דער קריטישער צייט געבליבען הונגערשטע-לונג מיט'ן צאהלען דירה-געלד פאר דרייפוארטעל. דער דזלער פעטער האט זיך נושט געפוילט אז האט אנגעקלאגט דעם ארימען ברודערן-זאהן אויף אנ'עקסמי-טיע.

בינו לפינו האט זיך דעם טרעגער גע-מאלט צו פערדיגען א פאר גולדען, האט ער געוואלט דערמיט צאהלען פאר דער וואוינונג. דער פעטער האט זיך אפגע-זאגט צו נעמען דאס דירה-געלד. דאס געריכט האט דערווייל אנערקענט די פו-טע פון דריי-ווערט אויף אנ'עקסמי-טיע.

א פערצווייפעלטער האט דער טרעגער געלט אלס א פערדיגונג א פאר גולדען, האט ער געוואלט דערמיט צאהלען פאר דער וואוינונג. דער פעטער האט זיך אפגע-זאגט צו נעמען דאס דירה-געלד. דאס געריכט האט דערווייל אנערקענט די פו-טע פון דריי-ווערט אויף אנ'עקסמי-טיע.

די פרעכצען פונ'ם שווער-פערוואונדע-טען האבען דערהערט די שלעגס. עס איז היכף ארויסגעקומען דו פאמאמאוויע און די אויספארשונגס-מאכט מיט'ן פאמיסאר אזוינהארטשנק און ווייטער בראש.

דער שווער-פערוואונדעטער און אפגע-פיהרט געווארען און אפגע-נומען פאזגאנסקיס שפי-טאל.

פאליציי פיהרט אנ'ענערגישע אויס-פארשונג.

דער האזיגער פאל האט געמאכט אין שטאט א שטארקען אינדרוק.

ווי קען מען בעסומען א „וויטשאנג".

(מ) ברי צו בעקומען א פאס ראפ-טען, ווי בעסאנט, האבען א „וויטשאנג". חיות אבער ווי פיל פערזאגען לאזען זיך בערעכטען פון פערשידענע מאלערס, מאלט דער מאגיסטראט בעקאנט, אז א „וויטשאנג" קאן מען בעקומען אהן שוץ ארלערגען (פון לעלמע בערינגגען).

דינגסטאג און מאגיסטראט, פלאץ וואל-נאשטשו 14, ציממער 5.

פאר פערזאגען, וואס דארפען בעקו-מען דעם וויטשאנג פון מארגיסטראט, בעמיהט זיך דער מאגיסטראט האט צו ארלערגען (פון לעלמע בערינגגען).

צאהל טעלעפאן-געשפרעכען

פערקלענערט מיט 45 פראצ.

(ב) פון 1. מון'ן 8. יולי זענען אין לאדז פערגאמערט געווארען 461.000 טעלעפאנישע געשפרעכען, בעת אין די לעצטע 8 טעג, אונדער די „לוטשנוקעס" זענען אינגעפיהרט געווארען, אין די צאהל טעלעפאנישע געשפרעכען געווען 960.000.

בעסערע שטימונג אויפ'ז מאנו-פאקטור-מארק.

נאך די שווערע אולטימא-טעג און אונגעהויערע נעלט-מאנגעל אין, א דאנק די וואריטערע וועטערן, דער פריון געווארען עטוואס בעסער. — לאדז קירעוועט זיך מיט וועקסלען, פראלאנגאציעס און האפט אויף בעסערע צייטען.

דעם קולמינאציאנס-פונקט פון דעם קריטישען מצב אין האנדעל, האט די זוחרישע וועלט דערגרייכט אין די אול-טימאטע פון נאר וואס פערגאנגענעם אודש יוני.

שוין לאנג, לאנג, ווי מ'האט נישט אין לאדז געפיהלט אזא אונגעהויערען דרוק אין מזומנים זלאטי, ווי אין די דערמאהנטע טעג. ס'איז נישט געווען צמעט קיין אייגע פירמע אין לאדז אדער אויף דער פראווינץ, וועלכע זאל נישט געווען האבען קיין וועקסעל-פערפליכ-טונגען אויף די לעצטע צוויי, דריי טעג פון יוני. ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס ביי דעם נישטיגען פריון האט אין די דאזיגע קריטישע טעג גע-הערשט אזא געוואלטיגער געלד-מאנגעל.

די מורא פאר'ן פראטעסט האט גוטר געווען אין די טעג אלע מציעות און בדי צו שאפען זיך געלד האט מען זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום ריזי-קאלישער האנדלס-טראנזאקציע פאר מזומן אדער פאר צאהלען אויפגעשריב-טע ציטזען פאר דיסקאנטע. ס'איז געווען צו קאנפאשירען דעם מצב, אז אין די פאר טעג האט די פריוואט-דיסקאנטע „פריוואטירט". ערשטקלאסיגער וועקסעל-מאטעריאל איז אויעקגעגעבען געווארען מיט 3 פראצענט און צוויי-ראנגיגע „פאפירען" מיט 4 פראצענט. זעלבסט-פערשטענדליך, אז צוגעהאלטען דערצו האבען אין א גרויסער מאס די פלוצלינג-דיגע רעסטריקציעס פון „באנק פולסקי" און די אויסרוהיגע שטימונג צוליב דעם אפלעגען די רעזולטירונג פון דער חלואה מיט די אמעריקאנער באנקירען.

חוץ די דיסקאנטערען האבען „א רייכען שניט" געהאט אויך די רעיגע-טען, וועלכע זענען אין לעצטען אולטי-מא געווען פשוט פערוויערטען מיט אי-ביט, ביים פערלענגערען, אויסהאלטען, אפלעגען און פרעטעטירען די וועקסלען.

די פערגאנגענע וואך האט מען שוין אין לאדז געקענט זעהען די פרוכטען פון לעצטען אולטימא. — עס האבען זיך א שיט געטון זעהר פיל פראטעסטיר-טע וועקסלען פון דער פראווינץ. „אבס-בודעך" ארט טערגעהמען אין דער היג-זיכט הארשא, ווילנא און לעמבערג.

מ'דארף אבער מיט צופרידענהייט קאנ-סטאטירען, אז בי א גאנץ קלענע אויסנאה-מען, האט מען דא צו טון נישט מיט קיין באנקראטען, נאר מיט צאהלונגס-שווערינקייטען, וועלכע מוזען פערשווינ-דען ווי נאר די צייט וועט זיך אביסעל בעסערען. דערווייל „קאפע" זיך אונזער „מאנשעסטער" און דעם אונדורכדרינגלי-כען תהום פון פראטעסטען, פראלאנ-גאציעס, ראטעס און... פערלירט דאך נישט דעם מוט.

שוין די לעצטע וואך האט בעוויזען, אז ס'איז נאך נישט אלו כל הקצין... די אייניגע טעג שעהנע הערטערען און שטארקע היצען, האבען ארויסגערופען אלעמעדיגערן פאדערונג און לייזונג פאר זומער-סחורות קרעטאנען, מושלינען, בא-טיסטען, סאטינען און א גאנצע רייה די-נערע באנדעל שטאפען ווי כאקי, אקס-פארדען, אדריאנען, זעפירען, ווי אויך די וויללענע און האלב-ווללענע דאמען-שטאפען אויף זומער-קלידער האבען בעהאט א גרויסען ערפאלג. פערשטעהט זיך, אז די פרייז זענען לגבי די פוי-הערינע איטען פון מאר'ן טעזען געווען מיט א 5 ביז 10 פראצענט ביליגערע. דאס איז געווען צוליב דעם, וואס איצט ווארטען די גרויסע און קלענערע מאג-בריקגנען זייערע זאפאסען זומער סחו-רות אויפ'ן מארק מיט נידריגערע פרייז און צו ביינסטיגערע מאר'ן שוחר קאנדיציעס.

מ'קען אויך נישט זאגען, אז די לעצ-טע טעג פון דער פערגאנגענער וואך זענען נישט געווען קיין קוגים. חוץ די גאנצטע פראוויינץ שטעט איז גאנץ נשקשה'דיג געווען פערטרעטען בעזונדערס גאליציע און די גרעסערע קונים פון פוינגער קאנט. דער פריון געהט אויטשליפליך אויף וועקסעל-דיסקונט, דערביי וואקעלט זיך דער טערמין, אבהענגיג פון די אר-טיקלען און אמעריקאנע, צווישען 90 ביז 120 טעג.

די שטימונג איז צוליב דעם ביטעלע פריון פון דער לעצטער וואך געווארען עטוואס הויטערער און דאס ארבייטע פרידיגע און אפטימיסטישע לאדז. האפט, אז ס'וועלען פערט קומען בעסערע צי-טען. חלואי!...

נ. סיל-סקי.

ווידער 5 זעלבסטמארדען איז לאדז אין אייז טאג.

(§) אין פארק 3. מאי איז געלטען בעגאנגען זעלבסטמארד זונטיגע ראטשע-וויטש (ולאטא 10). ער האט זיך אויבער-געשנוטען די לונגען הארט. פאנאמאוויע האט אויהם אפגעפיהרט אין א שווערען צוישטאנד אהיים.

— די 18-יעהריגע געגעווענע שי-פלאבקא (ראגאטשיגער 13) האט מיט'ן צייל צו נעמען זיך דאס לעבען אויסגע-ווינקען א גרעסערע דאזע זאלץ-וויטרע. אונדער עס איז אנגעקומען די „גיטע הילף אין דו זעלבסטמארדערין געשטאר-בען אין שרעקלעכע יסורים.

— מיט ס-בלומאט האט געלטען גאל-מימאג זיך געסמ'ט אין זיין וואוינונג צראגוכלאוו פאריש (כאסנאווא 8). די בית פון טראגישען שרוים איז נישט בעוואוכט.

— אויפ'ן פרעהמיטס-פלאץ איז גע-טען פארגאלט בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויסטרוגען קארבאל א געווישע סטאנזלאו פאזוטשוויעצקי, אנ'אר-בייטסלאזער פון מרעק. דורכגעהער הא-בען איהם געפונען אויפ'ן בוידעם אין א פעוואכטלאזען צושטאנד. די אלארמי-טע פאנאמאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין פאזגאנסקיס שפיטאל.

— דער 25-יעהריגער וואצלאוו פרא-קאפונסקי איז פרי צו פעגעהן זעלבסט-מארד ארטנגעשפרונגען אין ראגאנאש-טשער סטאוו. מעגשען האבען איהם ארויסגעגומען. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפי-טאל.

מבטל געמאכט די „אופאדלאשטש"

פון דער פירמא וול. בערנארעק.

(א) דער בעפוילמעכטיגטער פון דער פאנקראטירטער פירמע וול. בערנארעק, האט אנגעגעבען א פיטע אין גריכט, אין וועלכער ער איז מודיע, אז ער האט רעגולירט אלע חובות אין זיי בעם רע-ווכער דעם גריכט מבטל מאכען די „אופאדלאשטש". דאס גריכט האט בע-שלאסען די פיטע אויפצוהעבן.

סכסוך מיט די משגיחים פון כאינער שעכט-הויז.

מען וויל זיי נישט אויסצאהלען זייער שכירות.

(נ) מיט א צייט צריק זענען לוים דער פראטעקציע פון דער „אגודה" רוד'ן לאדזער שעכט-הויז אייגגעלאדען געווארען אלס משגיחים אין די לאדזער יאטעס 2 נערער חסידים אין איינער א פלעקכאנדערער. די יודען זענען אין משך פון 3 וואכען ארומגעגאנגען אויבער די יאטעס, וואו עס האט געזאלט פער-קויפט ווערען דאס פלייש פון דער לאי-נער שחיטה. היות קיין בעלגים ארייגגע-נומען, אין די יאטעס דאס לאדזער פלייש, האבען זיך נישט געפונען, דאס די לוטרגע פון שעכט-הויז שעלט-הויז נישט אויסגע-צאהלט די יודען דאס פלייש שכירות פאר זייער ארבייט ארויסגעגעבן, אז אינגעהענדיג, אז זיי-ער ארבייט איז אומזונסט. האבען די משגיחים אפגעזאגט זיך פון זייערע אב-מען און דאבען געפארערט זייערע פע-סעס. קיין געלד האט מען אבער נישט אויסגעצאהלט. צוליב דעם האבען די יו-דען גערופען די שוחטים פון לאדזער שעכט-הויז צו א דין-תורה צום לאדזער ראבונאט. די שוחטים זענען אבער צו דער דין-תורה נישט געקומען.

דער ראבונאט בעמיהט זיך דערביי, אז די יודען זאלען בעקומען די שכירות, וואס עס קומט זיי.

6 יאהר שווערע תפיסה

פאר פערשפרייטען פאלש-געלד.

(יא) ישראל ארענבאר איז אנגעקלאגט געווארען און קרוז-גריכט פאר פער-שפרייטען פאלשע 20-זלאטי-בעגאנגען.

ארענבאר האט אין פערשידענע געש-שעפטען געקויפט פערשידענע קאסט-בארען ארטיקלען, בעצאהלונג מיט בעגאנגען 20 זלאטי-שיינען. איינמאל, בי אזא קנית האט איהם דערקענט אין א געשעפט אינגער פון ארענבאר'ן פערהאל-טען. דער לעצטער האט ארענבאר'ן פערוויזן אויף אן אנדער פאר פערשפרייטען פאלשע-בעגאנגען.

גערינט-אויפזיכט איבער דער פירמא „מאזע און וואפסי".

(א) געלטען האט ראס קרוז-גריכט בעטראכטט די פיטע פון ארט. קריקאוו-כאו, דעם בעפוילמעכטיגטען פון דער פיר-מע „מאזע און וואפסי" וועגען ערקלע-רען דער פירמע א גערינט-אויפזיכט.

נאכ'ן בעקענען זיך מיט'ן שטאנד פון די האנדלס-בוכער פון דער פירמע, האט ראס גריכט בעשלאסען צו בע-שטימען איבער דער פירמע א גערינט-אויפזיכט פון 6 חדשים.

אלס פראמאטרען זענען בעשטימט גע-ווארען ארט. פילוסאווסקי און בנימין שאץ.

שפארט די וועש!

גרינדונג פון „פועלי אמוני ישראל" אין גייערס ראיאן.

(:) דינסטאג אוטער איז פארגעקומען אין לאכאל פון חוד „יסודי התורה" (ז זארזשעווסקא 7) די גרינדונגס-פערזאמ-לונג פון א „פועלי אמוני ישראל" אין גייערס ראיאן.

אין נאמען פון ארגאניזיר-קאמיטעט דאט געעפענט די פערזאמלונג ה' ל. שטשעקאץ און רעפערירט וועגען דער גייטונגקייט פון א פא"י אין דערמאנטען ראיאן. דאן איז פארגעקומען א לעבעדיגע דעבאטע, אין וועלכער ס'האבען זיך בע-טייליגט די ה"ר א. נ. ישמח, י. בוים, י. לעבענשטיין, א. מיזראוויטש א. א. אין עס ווערט געוועהלט א צנטראלנע פער-וואלטונג פון פאלגענדע פערזאנען: ל. שטשעקאץ (פארזיצענדער), א. פיטער-הענדלער (סעקרעטאר), ש. קליוינטאן (קאסירער), א. מיזראוויטש, י. בוים, י. לעבענשטיין, ש. שולסקי.

פון יודישען מעאטער.

די פארינע וואך האבען די אמעריקאנ-ער געסט טנא און הייטמאן יאקיבאוו ווייטש צוזאמען מיט דער לאדזער ט"ב-בע-געבען און פאביאניע א פארשטעלונג, וועלכע איז ארט מיט א גרויסען ער-פאלג, די מרופע איז אינגעלאדען גע-ווארען פון מעאטער-פובליקום צו שפי-לען הייגט און פאביאניע „די מאטע פון דער וועלט". מארגען מיטוואך ווערט אין מאטאשאו געגעבען „די גרינע פלה".

פון שבת ווערט אין פילהארמאניע גיט געשפילט. דעם קונצפטונגען שבת טרעטען די גאסטראלערען אויף אין גייט פעטען, וועלכע וועלען געשפילט ווערען אין לאדז צום ערשטען מאל.

ווי קען מען בעסומען א „וויטשאנג".

(מ) ברי צו בעקומען א פאס ראפ-טען, ווי בעסאנט, האבען א „וויטשאנג". חיות אבער ווי פיל פערזאגען לאזען זיך בערעכטען פון פערשידענע מאלערס, מאלט דער מאגיסטראט בעקאנט, אז א „וויטשאנג" קאן מען בעקומען אהן שוץ ארלערגען (פון לעלמע בערינגגען).

צאהל טעלעפאן-געשפרעכען

פערקלענערט מיט 45 פראצ.

(ב) פון 1. מון'ן 8. יולי זענען אין לאדז פערגאמערט געווארען 461.000 טעלעפאנישע געשפרעכען, בעת אין די לעצטע 8 טעג, אונדער די „לוטשנוקעס" זענען אינגעפיהרט געווארען, אין די צאהל טעלעפאנישע געשפרעכען געווען 960.000.

דרייסטער רויב-אנפאל אין צענטר שטאט.

דערשטאכען א פאסט-טרעגער און ביי איהם צוגערויבט 7.000 זל.

(ו) געלטען אין אן צענטר שטאט, אויף פעטריקאווער 91, אויסגעפיהרט געווארען אן אונשולדיגער דרייסטער רויב-אנפאל, פון וועלכען עס איז געלע-גען אלס ערבן דער פאסט-טרעגער סט. לעווקאוויטש פון אבראמאווסקא 30.

דער ראובער פאסטאליאן איז נושט געווען קיין פשוטער ברוף-טרעגער. ער האט פונגערגעטראגען די געלד-ברוף אין „פשעקאזען". וועלכע פאסטאליאן האבען האבען געווען געווארענע ארט-סאמען, — זעגען אויס'ן 2. שמאס איהם בשפאלע אונונגע פערזאן. מיט מעסערס האבען זיי איהם שווער פערוואונדעט און פערבאפעגרוב די טעקע מיט'ן געלד געגטקומען.

די פרעכצען פונ'ם שווער-פערוואונדע-טען האבען דערהערט די שלעגס. עס איז היכף ארויסגעקומען דו פאמאמאוויע און די אויספארשונגס-מאכט מיט'ן פאמיסאר אזוינהארטשנק און ווייטער בראש.

דער שווער-פערוואונדעטער איז אפגע-פיהרט געווארען אין פאזגאנסקיס שפי-טאל.

פאליציי פיהרט אנ'ענערגישע אויס-פארשונג.

דער האזיגער פאל האט געמאכט אין שטאט א שטארקען אינדרוק.

לאדזער פירמעס

היינט צוגאב-פאבאר.

(פ) היינט דארפען זיך שטעלען צו דער צוגאב-פאבאר-קאמיסיע (מדיגיטא 10) די אנגעהערינע פון די יאהרגאנג 1904—5—6, וואס האבען זיך נישט גע-שטעלט אין דער צייט.

וואס איז מיט'ן קהלה-בודזשעט פאר 1927.

(נ) די בודזשעט-קאמיסיע בי דער קהלה-פערוואלטונג מאכט איצט א כסדר-צו פון בודזשעט-פרעלימינאר פאר 1927 די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע האט אנגעפאנגען ווערען הייטיגע וואר.

נייער שעף פון לאדזער ד.א.ס.

(נ) געלטען האט אויפגערגנומען די אגפירונג פון לאדזער ד.א.ס. 4 — נע-נעראל דאמבראווסקי.

נייע פירמעס רעגיסטרירט אין געריכט.

(א) פעליקס שופער מעקסטיל-פאב-ריק, פעטריקאווער 80 ; 2) שמואל אונ-גשטיד, טריקאטאזשען - אויפארבונ-גען אנדראשא 1. 3) מויטע בערג-זאן, מאגזאזאקטיר-געשעפט נאוואמיעס-קא 19. 4) באנוול-שפנערט און פארבע דר. פרידער לובערטאן אין שותפים, אויערזשאווא 18.

ווי קען מען בעסומען א „וויטשאנג".

(מ) ברי צו בעקומען א פאס ראפ-טען, ווי בעסאנט, האבען א „וויטשאנג". חיות אבער ווי פיל פערזאגען לאזען זיך בערעכטען פון פערשידענע מאלערס, מאלט דער מאגיסטראט בעקאנט, אז א „וויטשאנג" קאן מען בעקומען אהן שוץ ארלערגען (פון לעלמע בערינגגען).

צאהל טעלעפאן-געשפרעכען

פערקלענערט מיט 45 פראצ.

(ב) פון 1. מון'ן 8. יולי זענען אין לאדז פערגאמערט געווארען 461.000 טעלעפאנישע געשפרעכען, בעת אין די לעצטע 8 טעג, אונדער די „לוטשנוקעס" זענען אינגעפיהרט געווארען, אין די צאהל טעלעפאנישע געשפרעכען געווען 960.000.

בעסערע שטימונג אויפ'ז מאנו-פאקטור-מארק.

נאך די שווערע אולטימא-טעג און אונגעהויערע נעלט-מאנגעל אין, א דאנק די וואריטערע וועטערן, דער פריון געווארען עטוואס בעסער. — לאדז קירעוועט זיך מיט וועקסלען, פראלאנגאציעס און האפט אויף בעסערע צייטען.

דעם קולמינאציאנס-פונקט פון דעם קריטישען מצב אין האנדעל, האט די זוחרישע וועלט דערגרייכט אין די אול-טימאטע פון נאר וואס פערגאנגענעם אודש יוני.

שוין לאנג, לאנג, ווי מ'האט נישט אין לאדז געפיהלט אזא אונגעהויערען דרוק אין מזומנים זלאטי, ווי אין די דערמאהנטע טעג. ס'איז נישט געווען צמעט קיין אייגע פירמע אין לאדז אדער אויף דער פראווינץ, וועלכע זאל נישט געווען האבען קיין וועקסעל-פערפליכ-טונגען אויף די לעצטע צוויי, דריי טעג פון יוני. ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס ביי דעם נישטיגען פריון האט אין די דאזיגע קריטישע טעג גע-הערשט אזא געוואלטיגער געלד-מאנגעל.

די מורא פאר'ן פראטעסט האט גוטר געווען אין די טעג אלע מציעות און בדי צו שאפען זיך געלד האט מען זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום ריזי-קאלישער האנדלס-טראנזאקציע פאר מזומן אדער פאר צאהלען אויפגעשריב-טע ציטזען פאר דיסקאנטע. ס'איז געווען צו קאנפאשירען דעם מצב, אז אין די פאר טעג האט די פריוואט-דיסקאנטע „פריוואטירט". ערשטקלאסיגער וועקסעל-מאטעריאל איז אויעקגעגעבען געווארען מיט 3 פראצענט און צוויי-ראנגיגע „פאפירען" מיט 4 פראצענט. זעלבסט-פערשטענדליך, אז צוגעהאלטען דערצו האבען אין א גרויסער מאס די יאסטריקציעס פון „באנק פולסקי" און די אויסרוהיגע שטימונג צוליב דעם אפלעגען די רעזולטירונג פון דער חלואה מיט די אמעריקאנער באנקירען.

חוץ די דיסקאנטערען האבען „א רייכען שניט" געהאט אויך די רעיגע-טען, וועלכע זענען אין לעצטען אולטי-מא געווען פשוט פערוויערטען מיט אי-ביט, ביים פערלענגערען, אויסהאלטען, אפלעגען און פרעטעטירען די וועקסלען.

די פערגאנגענע וואך האט מען שוין אין לאדז געקענט זעהען די פרוכטען פון לעצטען אולטימא. — עס האבען זיך א שיט געטון זעהר פיל פראטעסטיר-טע וועקסלען פון דער פראווינץ. „אבס-בודעך" ארט טערגעהמען אין דער היג-זיכט הארשא, ווילנא און לעמבערג.

מ'דארף אבער מיט צופרידענהייט קאנ-סטאטירען, אז בי א גאנץ קלענע אויסנאה-מען, האט מען דא צו טון נישט מיט קיין באנקראטען, נאר מיט צאהלונגס-שווערינקייטען, וועלכע מוזען פערשווינ-דען ווי נאר די צייט וועט זיך אביסעל בעסערען. דערווייל „קאפע" זיך אונזער „מאנשעסטער" און דעם אונדורכדרינגלי-כען תהום פון פראטעסטען, פראלאנ-גאציעס, ראטעס און... פערלירט דאך נישט דעם מוט.

ווי קען מען בעסומען א „וויטשאנג".

(מ) ברי צו בעקומען א פאס ראפ-טען, ווי בעסאנט, האבען א „וויטשאנג". חיות אבער ווי פיל פערזאגען לאזען זיך בערעכטען פון פערשידענע מאלערס, מאלט דער מאגיסטראט בעקאנט, אז א „וויטשאנג" קאן מען בעקומען אהן שוץ ארלערגען (פון לעלמע בערינגגען).

צאהל טעלעפאן-געשפרעכען

פערקלענערט מיט 45 פראצ.

(ב) פון 1. מון'ן 8. יולי זענען אין לאדז פערגאמערט געווארען 461.000 טעלעפאנישע געשפרעכען, בעת אין די לעצטע 8 טעג, אונדער די „לוטשנוקעס" זענען אינגעפיהרט געווארען, אין די צאהל טעלעפאנישע געשפרעכען געווען 960.000.

Lodzer Tageblat № 160 לאדזער טאגעבלאט

א בניין פאר דער ביבליאטעק ביי דער גרויסער סינאגאגע איז ווארשא.

(אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג)!

א ביבליאטעק אין דער גוסטינער גאס פון ישראל פאלק, אין פאר אונז, פאר דעם „פאלק פון ספר", אין דאס א פערצויבערטער מעמפעל, פון וועלכן ישראל דור האט געלאזט זיינגעגיסטיגע בחלות צו דער גוסטינער אויפלעבונג פונ'ם יודישן פאלק אין משך פון 3 טויזנד יאהר.

אין די מערב-לענדער גוט מען זיך אנגעהערינגען דין וחשבון פון דער ווילטער ערציהרישער ראלע, וואס עס שפילען די זאמלונגען פון די יודאאיסטישע ביבלעך. און די גרעסטע יודישע צענטרעס אין מערב-אייראפא און אין אמעריקא: אין וויען אין בודאפעשט, אין בערלין און ברעסלוי, אין פאריז אין לאנדאן, אין ניו-יארק און צינצינאטי שמוזיסטירן בעם אנגעזיכט פון גרויסארטיגע יודאאיסטישע ביבליאטעקען, וואס בעשטיען די ראזיגע יודישע קהלות, זיי פאנצענטרירען ארום זיך די יודישע געלעהרטע און שרער, וואס ווייל זיך אינטערעסירען מיט דער יודישער ווישענשאפט קאן זיך בעזיצען מיט די דאזיגע ביבליאטעקען.

אין ווארשא? ווארשא איז הייבט דער גרעסטער יודישער צענטער פון אייראפא און דער גרעסטער יודישער צענטער בכלל אין דער וועלט.. צי קאן ווארשא זיך אויך בשרירען מיט אזא מין ביבליאטעק?

דער ביבליאטעק איז דער גוסטינער גאס אונז, פאר אונז, פאר דעם „פאלק פון ספר", איז דאס א פערצויבערטער מעמפעל, פון וועלכן שרער דור האט געלאזען זיינגעגיסטיגע בחלות צו דער גוסטינער אויפלעבונג פונ'ם יודישן פאלק אין משך פון 3 טויזנד יאהר.

אין די מערב-לענדער גוט מען זיך אנגעהערינגען דין וחשבון פון דער ווילטער ערציהרישער ראלע, וואס עס שפילען די זאמלונגען פון די יודאאיסטישע ביבלעך. און די גרעסטע יודישע צענטרעס אין מערב-אייראפא און אין אמעריקא: אין וויען אין בודאפעשט, אין בערלין און ברעסלוי, אין פאריז אין לאנדאן, אין ניו-יארק און צינצינאטי שמוזיסטירן בעם אנגעזיכט פון גרויסארטיגע יודאאיסטישע ביבליאטעקען, וואס בעשטיען די ראזיגע יודישע קהלות, זיי פאנצענטרירען ארום זיך די יודישע געלעהרטע און שרער, וואס וויל זיך אינטערעסירען מיט דער יודישער ווישענשאפט קאן זיך בעזיצען מיט די דאזיגע ביבליאטעקען.

אין ווארשא? ווארשא איז הייבט דער גרעסטער יודישער צענטער פון אייראפא און דער גרעסטער יודישער צענטער בכלל אין דער וועלט.. צי קאן ווארשא זיך אויך בשרירען מיט אזא מין ביבליאטעק?

דער ביבליאטעק איז דער גרעסטער מאסען, א גרויסער זאל אויף רעפערעטן, א מוזעאום-זאל אין א חוץ דעם וועט אין דעם דאזיגען בנין געפינען פלאץ אויך דער אינסטיטוט פאר יודאאיסטישער ווישענשאפט. אויף אזא אופן וועט דער דאזיגער בנין אין דער צוקונפט ווערען דער צענטער פון דער יודישער קולטור אין ווארשא און וועט מאכען בעפרידיגען די גוסטיגע פארשרעגען פון דעם פוילישען יודענטום. מוז מוזען אבער צו דער גרויסער ארבייט האבען מיטחולף און מיטארבייט פון דער גאנצער יודישער געזעלשאפט.

מיר יודען קענען בעווייזען אויפצוהיען בי א גוטער רעליגיעזער טעמפעל אויך א טעמפעל פון אמת, ווייל רעליגיע און אמת זענען אין אונזערע אנשויונגען און אין דער היסטאריש ענטוויקלונג פון אונזער קולטור שטערין געגאנגען צוזאמען און האבען ארייגעשראלט א האר-מאגיע אין אונזער לעבען.

דער ביו-קאמיטעט זשהט פאר, אז די חילף בעם בויען דעם ווכטיגען בנין קאן זיין א פונאנציעלע און אין ביו-מאטעריאלען. דער קאמיטעט הענדט זיך צו דער יודישער געזעלשאפט און ווארשא און אונ'ם גאנצען לאנד מיט אנ'אויפרוף צוזאמענצוארבייטען בעם אויפבויען דעם טריסען בנין.

מיר גלויבען, אז ישראל יוד וועט מיט אלץ, וואס וועט נאר מעגליך זיין און מיר האבען, אז אובער-אי-יאהר, ווען די טלאמאצקע סינאגאגע וועט פייערן איהר 50-יעהריגען יובל, וועט דער בנין פון דער גרויסער יודאאיסטישער ביבליאטעק שטין זיין אויפגעבויט און וועט אויבערגעבען ווערען דער יודישער געזעלשאפט פון גאנץ פוילען.

נדבות קאן מען אובערשיקען אויפ'ן פאלגענדען ארדעס: צום קאמיטעט פון דער גרויסער סינאגאגע און ווארשא, טלאמאצקע 7, געלד-נדבות אויפ'ן ארדעס: באנק-הויז פ. מ. שערעשעווסקי, ווארשא, אייזערנער טויער 1 (אויף די רעכנונג פון דער גרויסער סינאגאגע און ווארשא, הוי-קאמיטעט).

ווארשא יוני 1927.

פוי-קאמיטעט פון דער יודאאיסטישער ביבליאטעק בי דער גרויסער סינאגאגע אין ווארשא:

פארזיצער: הרב פראפעסאר ד. מ. שאר.

ווייצ-פארזיצער: ס. בערגמאן, אינזשעניער ל. בערגזאן, סעגאמאר ר. שעגרעשעווסקי.

סעקרעטאר פון ביו-קאמיטעט: צרוא מאס ד. י. י. גראספעלד.

סעקרעטאר פון דער פערוואלטונג פון דער שאחל: ד. פאלמאן.

מונוסטעריאל-ראט ס. צראלפערן.

נ. סעקרעטאר פון דער שוהל ת. י. פארנשטיין.

ווייצ-פארזיצער פון סינאגאגע-קאמיטעט ארוואקאט י. קאהן.

דער פרעזעס פון דער ווארשאער מחלה: ראפיטאט ח. פארבשטיין.

דר. ס. גאלדפלאם.

ריכטער ז. דיזלפערן.

כעזנאמאר אינזוש. מ. קערגער.

סוחר א. פארלישעווסקי.

דר. י. פעשעווארסקי.

באנקיר מ. זולבערמאן.

אינגריכטריכטער ס. שערעשעווסקי.

רעפוטאט דר. יחושע מחאן.

לאווניק אינזוש. א. ווייסבלאט.

סוחר אזאבלודאווסקי.

פראפ. דר. מ. באלאבאן.

סעגאמאר דר. מ. ברוידא.

דערבארען חיל-מישעל אויף עטליכע פאציענטען, און יעדער איינער האט גע-מוזט איינגעשטימען מיט איהר, אז עס איז נישט קיין שוינדעל, נאר א גאנץ פשוטע זאך.

„דער בעלעט-טאנץ — האט זי ער-קלערט — ברענגט אין בעוועגונג יעדען גליד פון מענשליכען קערפער, און ווען יעדער מענש וועלט פראקטיצירט אט דעם טאנץ טאנץ, וועלט ער געווען פיל געזונדער, ווי ער איז. איך האב שטו-דירט ביכער איבער דער פראגע, און בין געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דער בעלעט-טאנץ קען ציוזאמענקייטלען גלי-דער, וואס זענען ארויס פון זייער פלאץ און קען אויך אויסגלייכען די גלידער, וואס האבען זיך אויסגעוועהלט, ווי אויך צעציהען גלידער, וואס זענען ציגויפנע-וואקסען. איך האב עס געפרובט אויף זיך, און זייסנדיג איבערצייגט אין דער ווירקזאמקייט פון דעם מיטעל, האב איך איהם אנגעוועندעט אויף אנדערע קרי-פעלס. וועלכע זענען געהאלפען געווא-רען".

עס אזוי האט א ביו-ווערקער בעלעט-טענצערין ערפונדען א מיטעל, וואס ברענגט גליק און פרייד געקריעלטע מענשען. מען ער.וארטעט, אז אין דער נאהענטער צייט זאל מונדי'ס מעטאדע אנגעוועندט ווערען פון דער מעדיציני-שער וועלט, וועלכע וועט פאר דעם צוועק איינריכטען אזעלכע שולען אין די וויכטיגסטע שטעט פון אמעריקא.

פערקריפעלטע מיידלעך

ווערען קורירט דורך בעלעט-טענץ.

(ענדע פון זייט 3).

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטל. כאפינעט
„SANITAS"
צענעלניאנא 29, טעל. 51-44,
נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד"ר י. איציגסאן	ד"ר ש. מאלאוויטש	ד"ר י. שטיינבערג
ד"ר איפיך	ד"ר ענגל	ד"ר ל. שאיפרשוויטש
ד"ר ח. גוטשטאט	ד"ר ד. פריד	ד"ר א. שטיינבערג
ד"ר ג. גערשטיין	ד"ר ל. פריבולסקי	צאהן-ארצטען:
ד"ר ו. לאסקי	ד"ר א. קאצענעלנבאגן	י. צוקער
ד"ר ז. לעווינזאן	ד"ר ס. קאנטאר	ב. גרינשטיין-גארקאווי
פרוי ד"ר מ. לעווינזאן	ד"ר ם. ראזענבערג	ע. קרעניצקא-ציפין
ד"ר ע. מארשאלקוויטש	ד"ר ה. ראטשווסקי	ע. שאצקא
	פר. ד"ר ע. ראזענבלאט	

אנאליזען פון אורין, בלוט, שטול-גאנג און שפייזעכץ.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאפינעט
17 זגערזשעווסקי 17, טעל. 33-16.

ד"ר ראסאווסקי	גאזו-, האלז, אויערן-קר.	פון 10-11 3—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס-קר.	10—11
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאס	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר מאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	
ד"ר ווייגבערג	אינערע, מאגן, הערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 3—6
צאהן-ארצט א. נראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	9—3 9—3

פינסטליכע חשבונונג-בעשטראלונג. פאסען-שטעלען
בי דער לעטשניצע איז געקומען געהערען
א רענטגען-אינסטיטוט
קחארש - לעמס, דיאטערמיע און עלעקטריש-מיזישעס קאבינעט.
וויזיטען אין דער שטאט. — קומען אויך זונטאג.
אלע ארט מעדיצינישע אפליען. — קורסען פאר שטאלער.
אימפונגען געגען שכארלאטינע.

Miejski Kinematograf Oświatowy
WODNY RYNEK

Od 12 do 18 lipca r. b. wł. dla dorosł.

„CARMEN"

Dramat w 12 częściach. w roli gł.: RAQUEL MELLER.

Dla młodzieży: Dla młodzieży:

„Żywy Nieboszczyk"

Farsa w 8 częściach
W roli gł. król kom. S. CHAPLIN.

פראפ. פעראיין פון ציטונגס-פערשפרייטער אין פוילען, אפט. לארז, פיעטרסאווער 66.

אכטונג ציטונגס-פערשפרייטער!

מארגען, מיטוואך, ד. 13. יולי, פינקטליך 7 אוונד, קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל א

בעריכטס-פערזאמלונג

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) קאסע- און טעטיגקייטס-בעריכט, 2. די לאגע אין פאך, 3) וויכטיגן וויכוח און קאנקרעטישע, 4) פרעגע פארשלאגען. חברים, ווילט איהר פערבעסערען אייער לאגע? ווילט איהר, אז דער פעראיין זאל זיך גוט ענטוויקלען? מוזט איהר אלע קומען פינקטליך, קיין איינער טאר נישט פעהלען.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

ענען בעלוינונג! פאהרענדיג נעכטען, מיט'ן 6-טן צוג פון ווארשא נאך לאדזס האב איך פערלעזען א פעקעלע אין וועלכען עס האבען זיך געפונען: 5 מערזשל, 30 איינצעלנער דעקאס און 30 2-ער דעקאס. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצו-ברענגען וסכאדגיא 10, בי א. ווענגער.

א מעבלירט צימער

מיט א אינטעליגענטער פאמיליע מיט עלעקטריש ליכט צו פערמיטען.

צו ערפאהרען וסכאדניא 29, וו. 3.

א זעלטענע געלעגענהייט!

איך מאהר די וואך גאך הייזן און נעם אן צו ערלעדיגען מערשדענע אנגעלעגענהייטען אויף זעהר גינשטיגע בערינגונגען. ערשטקלאסיגע רע-פערענצען. די אדרעס צו ערפאהרען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט".

עס ווערט געזוכט א געוועלב צוזא-מען מיט א ציטער און א מיך (עס קען אויך ווערען געטיילט פון א ציטער און א קיך) אויף א האלב געוועלב צו דינגען אין צענטרום פון שטאדט. צו ערפאהרען פון 3 א זייגער נ"מ בי זיכלינסקי, קאמינא 17.

Dr. Ludwik Falk

צוריקגעקעהרט
נאוראט 7, טעל. 28-07
הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעמט אן פון 10—12 פון 5—7.
5619

צאהן-ארצט
S. LIEBERMAN
קאנסטאנטינער 46
נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 4—8 אוונד.

מאגן-ווערמאג און ערשעפונג.

אויך מאגען-פערד ארבונג, לעבער-קראנק, פעטען, גיכען, גאל-שטיינער, רעומאטיזם אפרעטיזם, הטאריד - הערשען קומען! חוט מאר צוליב דער שלעכטער שטאף-אפקפלונג און פעראונרייניגונג פון בלוט אין מענשליכען אָרגאניזם.

Ziola z Gór Harcu O-ra Lauera

הערקען צו אגוט'ר שטאף-עגדערונג, ערוועקען צו פערדייען, רייגיגען דאס בלוט און אלער ערשט מאכען געזונד דעם מאגען און ברענגען צו א רעגולערער פונקציע פון דער לעבער און גיכען, זאמי געזייטיגען שפילגאנג, און

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

העזייטיגען פון אָרגאניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאס שאפען זיך פון פערזעצונגען, וואס איז גורם צו רהיומאטיזם און אפרעטיזם.

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

בעזייטיגען און פערהיטען דאס שאפען זיך אין גאל-שטיינער און פערמילדערן די חע-מערידען-שמערצען.

די פרייזען א האלב שאכטעל 1,50 זל.
„ א דאפעלטע שאכטעל 2,50 זל.
צו בעקומען אין אלע אפטיקען און אפטיק-סקלערעס.

Dr. med. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט- וועניריש, און הער-קראנקהייטען. רעגטגען- און העל-ליכט-קאבינעט
פעטרי קאווער 144, רוג וואנגעליצקא
טעלעפאן 29-45.
נעמט אן: פון 8—2 און פון 6—8 פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-צימער — פון 5—6 נאכט.
ווענט אן אין דער לעטשניצע „סאניטאס" צינעל-גאס 29 פון 2—4.

Nowe siły mężczyźnie

daje „Yopsiamin" oddawna wypróbowany i naukowo preparowany środek, 50 dawek 12 zł. ze sposobem użycia. Dr. Gebhard & Co. Gdańsk. 2427

וויכטיג פאר דאמען!!!

מאכט איך די אלגעמיינע דאמען-הויט נאר דער לעטצטער פערזוכ מיט א הויך געבראכטע מעדע און די אלטסטע הויט איבער-ארבייטע איך אויך געגלייך גם. נעדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקע 23
אין הויף, 2-טען אינגאנג, לינקס פערשער.
מערען געמאכט זעדענע, שארוי
מיט זיידע אויך פיליץ-הויטען
אין אלע פארבען אין מאנטעער
אויספיהרונג זל. „TOLA"
נעמ. 7 ער מער

אבאנאמענטס-פריין: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-גיען—20 פרנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
אנאנסען-פריין: פאר א מיליעמעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פריישאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פריישאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר. פריישאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% מעהרער. אויסער דער שטאט—מיט 50% מעהרער. פון די פרעמדן ווערן ניט ארבייטגעגעבען קיין ראבאטן.

Redaktor-wydawca E. Hamburski.
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.

פון דער שטריק-מאשינען פאבריק
„Sander & Graff Act.-Ges. Chemnitz"
איז אנווענדעד א בעפולמעכטיגער אבצושליסען געשעפטען אין לאדז און גיט אויף גלאט און זשאקארד בונט - מוספער - מאשינען געגען בעקוועמע אבצאהלונגען אין חודש-ראטעס.
רעפלעקטאנטען ווערען געבעטען אייערע אדרעסען אין „גראנד האטעל".
2829

א יונגערמאן

וואס בעהערשט גוט פוליש און איז בעקאנט אין רעכטס-קאנסולענטען ארבייט ווערט געזוכט.
אדרעסען אונזער „ביכר" אבצוגעבען אין אדם. פון „ל. טאגעבל".

בעקאנטמאכונג.

היינט, דינסטאג, דעם 12-טן ד. ח. 3 א זייגער נאכמ. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פון פעראיין, פאמארסקא 19, די

גענעראל-פערזאמלונג

פון פעראיין „מלביש ערומים",

צו וועלכער אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.
אין פאל פון נישט ערשיינען די געגיינגענע צאהל מיטגלידער קומט פאר די פערזאמלונג היינט, אין זעלבען לאקאל 5 א זייגער נאכמ. גיי יעדער צאהל מיטגלידער.
די פערוואלטונג.

קויפט נישט קיין מעבעל,

בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

44 CH. LAŻNIK 44

גדאנסקא (דלוגא)

נור בי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שעהן, גוט און בילליג בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, סאמאווארען א. אז. ו. — — איך צאהל די העכסטע פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך.

שוין דערשינען:
ברייוו פון דער מאמע פון דער יודישער בינע
אסתר רחל קאמינסקא
מיט ארצנייען און באמערקונגען פון מאקס מורקאוו.

דאס ביכל אנטהאלט 73 בריוו, וואס די גרויסע יידישע קינסטלערין האט געשריבן צו:
יעקב דינגזון, מענדל לעקין, פאולא און נח פרילוצקי, אברהם יצחק קאמינסקי, רעגינא קאמינסקא, אידא קאמינסקא, יוסף קאמינסקי, זינאמונא שורקאן, יאנאס מורקאו א. א.

10 דרוק-בויגן. 5 בילדער. פראכט-אויסגאבע.
— פריין 2,75 זל. —
מיט באשטעלונגען זיך וועندן
Kooperatywa „Bycher" Warszawa, Nalewki 2-a

לעזט און אבאנירט דאס
„לאדזער טאגעבלאט"